

ספר הכוזרי

מיוחס ביסודו להחכם החבר ר' יצחק הסנגרי ז"ל.

אשר קדש שם שמים בויכוחו הישר

חברו בלשון ערבי הרב החכם הכולל ר' יהודה הלוי הספרדי ז"ל. והעתיקו
ללשונו הקדושה הרב החכם ר' יהודה אבן תבון ז"ל מרמון ספרד במגדל לונדון.
בשנת ד' אלפים תתקכ"ז ליצירה.

עם שני באורים, בפי כל מפוארים.

החשי אוצר נחמד

האחר קול יהודה

להרב המאוה"ג הצדיק המפורסם החכם | להרב המאוה"ג המפורסם החכם השלם
השלם מוה"ר יהודה מוסקאטו זצ"ל, | מו"ה ישראל הלוי זצ"ל, מחבר ס' נצח
מחבר ס' „נפוצות יהודה” הנודע לתהלה, | ישראל, וש"ת אבן ישראל, וספר ארובות
ועוד ספרים יקרים. | השמים, ועוד ספרים יקרים.

ועתה נוספו בו:

(א) דאגרות היקרות מהחסידי הנשיא וראש גולה החכם רב חסדאי
בן יצחק שפרוטא הספרדי זצ"ל אל מלך הכוזר, ותשובת המלך
אליו. (ב) מכוא והצעה על דבר מחבר ספר הכוזרי. (ג) ובסופו לוח
מקראי קדש ודברים נכבדים ושמות עצמיים המובאים בספר הכוזרי.
(ד) תולדות עם הכוזרים.

מונה בעיון יפה ומתוקן כל דבר הצריך תיקון.

(מאמר שני)

בהוצאת בית מסחר הספרים של ר' יצחק פונק בוויילנא.

וויילנא

ברפוס ר' א"צ ראזענקראנץ ז"ל, ור' מ"ם שריפטזעמזעער.
שנת תרס"ה לפ"ק

א ואחרי כן היה מענין הכוזרי מה שהוא נודע בספרי כוזר, מנלותו סוד הלומז לשר צבאו, והיה החלום הנשנה עליו שיבקש המעשה הנרצה אצל האלהים כדרי הרסאן, ולכתם שניהם המלך ושר צבאו אל ההרים והים אשר במדבר על הים, והיאך הניעו בלילה אל "אותה" המערה (כ"א מערה) שהיו שובתים לשם אנשים מהיהודים בכל שבת, והיאך נראו אליהם ונכנסו בתורתם ונמולו במערה ההיא, וישבו אל ארצותם ולבם על דת היהודים, היו מסתירים אמונתם עד "שיתחכמו" (כ"א שהתחכמו) לנלות סודם מעם מעם לקצת אנשים מסגולתם, עד שרבו וגלו מצפונם והתחזקו על שארית הכוזרים והכניסום בתורת היהודים, והביאו

אוצר נחמד

כול יהודה

א מה שהוא נודע בספרי כוזר. מן המעשים כפי אשר קרה להם הם כוזרים כספר דברי ימיים למן כוזר: שיבקש המעשה הנרצה וכו'. אלפים נחסדו כהלא על נחלותו מקום אשר שם יבצע מעשיו וילית נחמן כ' אשר נחם: שהיו ולבתם לשם אנשים מהיהודים וכו'. אלוי לוי בנייהם: סיבה חנייהם נמנעה, שגורע עליהם המלכות שלא יהיו שומרים שבת, ודומה לזה נזכר הכרס בנמלא. או היו מכת המסירים מהתנודים נמנעו ללמוד תורה ונזכר הכרס כוזר: ובמולו במערה. אחר שהודיעו האנז מקלה מזה קלוח ומקלה מזהם המורות ושאר ענינים המלכים לרודיע לנגר טרם שימול, נמנעו דבריו כמאמר הקודם סימן קט"ז מדין גבר, ואחר זה מלך ארז מיד, וכן המעשה והסתמח עטלו אותם עם ג"כ מ"ט כ"ד כדון גר, וא"ל לוכדו מאחר שהענינה ענין קל: ולבם על דת היהודים. ר"ל שלא יסרעמו עריון אצל כלן לבם כלאמונם, כי היו ירחים ממרכיבם הם והמונם ין יסעדר נכרי, וכן יסעדר דתם לטובה לבנם, והמכריב עם כלם מתשפוט למשון נכרם המתחם כל בני עמם מהת דת: אנשים מסגולתם. אוהביהם וחמשי נביאים: עד שרבו. נצמד

הנה קמה לנהיג המאמר הראשון ועם נלכה סימן כ"ט כי במסין כ"ו הלקח ממוקק ספון ועליו חסבינה אלמות נדק כל הכבוד כמלא רוחב המאמר הכוא מקצרו ועד קצרו. כי הנה זאת היתה עם זיעתו נבט אחת במסולת יד, בשין המורה המונה כי אם לו, ושלין חייב בה זולמתו, והסגולה אליה מן האמות נכרם יגיעוה מן הטובה וכו', וכי התחברות כבודו ויח' אליהו היה באלמונת הסורה האנחת לנו מפני היותו נקראים הסגולה מני אדם. ומשם ואילך היו היה דברו יקר מזהו ועד עין פרי עושה פרי למיט על פי סדרו המונה. ויהא ויסעו חלקי אמרו ארז על זה יסד להנייהם עד חוס כל המאמר הכוא לעבור ממנו לשטר, כמנואל עם אללם נכתב משרם תוסם שכל. ועשה הנה כה מנסו אל מקום זה יסד על חולות סדרו כאמור, ואליו הוא נשאל את נשוא נס במאמר הגוי הלזה היואל לקראתו, כי למה שונה עם התחברות כבודו יח' אליהו באלמונת המורה הנה עליו מונה ביאור הכבוד כלו איזה בית אשר נבנה

לדברו ואיזה מקום ממנהו, ועיני המורה האלהית ועבודותיה, ומה שכללה מן השלמות בהכמה בחבונה ונדעת, ובתפלת לשון הקודש אשר בה ימנה. ולביאור ענין הכבוד הקדים לתאר בתמונתו החריז יח' מסימן ז' עד סימן ח', עם יגזור אומר כי הכבוד שישן אור אלהי מופיל אלל עמו ובמארו. והמשיך דברו עד סוף סימן כ"ד על משלת ארץ ישראל להתחבר עם הכבוד האלהי אל עם אגולה באלמונת העבודות המוריות שהם לן בעבודה נכד, ובחלם המסוקד בשמות ה' ומועדיו שקביעותם חליו במלת ה'. ולוהיה עבודת הקבנות במשק ה' עיקר גדול שהתחברות הכבוד חליו זו, מ"ב רחמיב זו הספור מסימן כ"ה עד סוף סי' כ"ח, ואח"כ מסימן כ"ט עד סימן ע"ח ספר נשכח עמו המאכל להתחברות הכבוד האלהי הנכר ונכרם על ידי סגולת הסגולה שהם העבייאים והחסידים שומרי מצותיו יח' חזקין ומשפטי, ובכן היה עם ישראל מעשה ידיו להחפאר. ומסימן ע"ח עד סוף המאמר אורה על שלימות החורה האחר אשר באלמונת יושלם המתחברות הכבוד אליה עם שקדם, כי עד סימן ס"ו אורה על שלמותה מזד מה שנגלל בה כל דק ועמוק מהתכמות למיניהן, ומן זו והלאה רמז לשלמות תורת חסד על לשונה המעונה שנלשמות:

א ואחרי כן היה מענין הכוזרי וכו'. יפה נקשר המאמר הזה עם הקודם, כי אחרי הודיע עם (ס'י) קט"ב) קלוח ומתורות נעמן גבר הלזה אליה והוא השלשן ביאור סימן כ"ו במארו וכל הלזה אליה מן האמות נכרם יגיעוה מן הטובה וכו', כמנואל עשה, נמשך נשכח סופר להניד לאדם יגרו: על מלך אשר מכת הספור הוא הסולל ערשי הדם האלהית בא להכות מ"ט המליהם תחת כנפי השכינה. ועם היות שהודיע לו כי לעולם לא יהיה גבר כאזרח, אף גם זאת לא נמנע מלקבל עול מלכות שמים וחורטו נבאבה: והיה הרחום הגשנה עליו וכו'. הללו חסדו יח' עמו להעירו על התכליה ועל הדרכים המביאים אליו כי מורה מקום עליו לו לבקש עד פה המעשה הנרצה: (כ"א אלת המערה) (כ"א אל מערה) שבו שובתים וכו'. אלוי עשה נזרה היתה, כהסיו דמכתם שכל פ' במה אשה, לא יאל האיש סגולת המאמר מהי עממא אחר שמואל שלפי הנזרה היו. והיו נחמלן במערה ואמרו הכנס יכנס והיואל אל אל וכו', הביאה הרי"ף ז"ל בהלכותיו: וגלו מצפונם והתחזקו. שמואל אשי מיל ידיהם לפרסם דתם

הביאו החכמים והספרים מכל הארצות ולמדו התורה. ומה שהיה מהצלחתם וזבורתם על שונאיהם וכבושם הארצות, ומה שנגלה להם מהסמונים, ומה שהגיע אליו חילם מן הרבוי עד מאות אלפים, עם אהבתם בתורה והכספם אל בית המקדש עד שהקימו תבנית המשכן אשר עשה משה, והיו מכבדים אורחי ישראל ומתברכים בהם כאשר נזכר בספריהם. וכאשר למד המלך התורה וספרי הנביאים לקח החבר ההוא לרב והיה שואל אותו שאלות עבריות. ותחלת מה ששאל אותו על השמות והמדות המיוחדות אל הבורא יתברך ומה שנראה בקצתם מן ההגשמה, עם הרהקת הדבר ההוא אצל השכל וכן מרחקת אותו התורה בביאור:

אמר

קול יהודה

לעין כל, לא ייראו ולא יחשו, וכן נלמנו גם שפריהם והחמקו עליהם: והיו מכבדים אורחי ישראל וכו'. כי כן יסד הכהן בהודיע למלך במלמד הקודם סימן קמ"ו וקודם לו סי' כ"ז שלא ישמחו הכהן הנכנס בתורתם עם האזרח וכו', וכי הנכנס עמוט שיקבלו מהם וכו'. וכאשר למד המלך תורה וכו'. לפי הנראה לא רצה להפריחו שילמדהו ספר, בראשית ענינו, כי היה הכהן חכם גדול מופלא בדורו, ולא ראה להשתמש בכלי קדש עד היוהו מלומד במלחמה של חורש שיהיה ראוי למסור לו הכמה בראשית פרקים ונפש המלמד לא תקן זו: ותחלת מה ששאל אותו על השמות והמדות וכו'. זו היא הדרך הישרה שהורה עליה בראשון סימן כ"ז וכו"ד במורה ואם ישאלך השולל עליו צמח החלך אורח. והיתה ההשגחה גם דבריהם אשר הכהן אליו והיה עליהם מה שציהו ספק אליו והתבררו באלה האחרונים, ועשה בהתברר למלך כי ה' אלהי ישראל הוציא את עמו ממצרים ונתן להם תורה עם מה שגלוה להם מן המופתים והם דבריהם מתבררים מן הקבלה שהיא במראה העין כמבואר שם סוף סימן כ"ה שצאח זה יתכן גם כן היותו מתארים אותו בתארים האחרים כמדובר, חשקה נפשו בזידיעת התארים ההם על איזה אופן ידקרו בו יח'. וזה אמנם יעלה בכאן בחופן כולל, אך בשלמה ביאורו חזיה ברביעי אחר בשלם המלך בצפון השלישי להוסיף לו ביאור בשמות האלהים יח' וירחיבו לו בענין משפט בעצרת אלהים. ועין בענין הרהקת במסקה הנמשכת כי לא יבואר מן השמות זולתי הכניוים כרתום והתן וכיוצא, כי כזה שזכר אליו ואלהים חיים לא היה בנתינת שם אל ואלהים רק בנתינת מן ויחיים. וכן בא זרעון שם אל עדי בתוך הנבאים

אוצר נחמד

כפי נהגו אלהים רבים מהמנון עד ששים כח יניס להחמק על אלהים בני עמם: ומה שהגיע אליו חילם. ואין נאסו המון מיל עמוס ורב אליו נאכנת תורום הסגודים כדתי ישראל: והיו מכבדים וכו'. כאשר ספר לו הכהן במאמר א' סימן קמ"ו במורה ונס על זה לא נאסו הכהן הנכנס בתורתם עם האזרח וכו'. כן היה: ומתבררים בהם. מתארים כנס: שאלות עבריות. שאלות תוריות, כקם למנוח דברי חסן כנסר תורת אלהים וזום שכל והסן במקרא מדברים הכנושים הניזכרים ביאור ע"פ עומק התקירה והקבלה: על השמות. בשמות שהנורה נקרא כנס, כמו אלהים ששמשנו שפס, כמ"ג אלהים לו תקיים. וכן עדי שהוא מלאון חוק ומוק, כמו בקול מים רבים בקול עדי (יחזקאל א'), וכן אל מלאון גבורה ושאר שמות שאינן נמקין: והמדות המיוחדות אל הבורא. הם שפולות תחלה כנס הבורא יח', כמו רחום וחנו וכן אלהים וכו' מ"ג מדות שהנורלו שם ח"ל המכרות במקרא. וכן מלאון אל קדוש ונוקם ה' וגו' ובעל תמם (נחום א'): ומה ששראה בקצתם מן ההגשמה. סה ככר מתברר במחקר שהיה להבורא עם ברוואו שום דמיון ואינו בשום זר, ולא יתכן בו שום מדה ממות הברואים, כמ"ג אל מן הדמיוני והאדם, ואמר אל מן הדמיון אל (ישעיה ט'). ואם לא מתארים הבורא כנס תוקף או גבורה כרי הוא שווי צמדות שפולת כנס הברואים. וכן כשנאמרו עליו רחום והתן שהיא ממוס בני אדם כשחקר נפשו מראות בענין תכרו ויהמו דמיוני עליו, כרי שהמות עניו הלאים, כי לו נאס המדה זו לרשותו מורכב מתיארים ויבורה ונעטורים ימשה תמיד מנוג דעותיו, ואין יתום ח"י מדה זאת להבורא אשר אין לו כל היכנס ולא כשמות ולא התפעלות, כי כל אלו הם מקרים אשר יקרו לדברים שגמייים וגוטיים: עם הרהקת הדבר וכו'. אע"פ שכלל נמקין כל הדברים ההם להתיארים בבורא: וכן מרחקת אותו התורה. כנזכר במאמר א' סי' ע"פ הליה לאל מן השקר וכו' ותמלה עשרת הדברים הוא הווי שנאמין באלהים

אגב נרצה כדורחא אמרו אשפער שזה רצה במורה ואר"א אל אברהם וגו'. אולם כונה ההפך לנבאר כאן עינן הכניוים לבד אשר האוכך אלהים לעת עמה להשלמת המכוון כי בזאת יבא אל ביאור עינן הכבוד שהוא יצאן אור אלהי מועיל אלל עמו ויחלרו, כמו שזכרנו בפסיחות הספר ובהשגת ההלכות אשר המלמחי שם לנתיחה בראש זה המאמר. והנה עדיין עה הזמיר לא הגיע בביאור עינן השמות האלהיים כנס יח' ק"ל ואלהים וזולתם עד השלימו הורחא הדבוק האלהי וזרופו לתומה הואת שעליה נקרא שמו ה' במדת המחמות שלט עמם כל הגלוה לזה על ביאור כל משפטינו, וכל זה לא ישלם עד תום המאמר השלישי, וזה שנגלגל בשלם המלך לתלמות מה שחסר בכאן, וההפך עי מלך ישמור בראש המאמר הרביעי הממוקן לכך וכמו שצדתי בביאור שם. ואמר השמות והמדות וכו'. כמבדיל בין שמות למדות ובלתי מבדיל בין שם העלם זולתו השמות, כי כלם נקראים לפניו כסקירה אחת. אמנם ההפך יזליחהו שתיים אלו מידי דפיו כשזכותו הנמשכת: וכן מרחקת אותו התורה בביאור. כמו שאמר בראשון סימן ע"פ הליה לאל מן השקר וכו'. ומהלם

עשרת

ב אמר החבר שמות הבורא כולם חוץ מהמפורש הם מדות ותבניות טפלויות נלקחות

קול יודרה

עשרה הדברים הוא האלו שגמלין באלהים, והשמי כאלהיה מעבוד לאלהים אחרים ומעשהו פסל ותמונה. וכללו של דבר מהגשים, ע"כ:

ב שמות הבורא כולם חוץ מהמפורש הם מרות וכו'. לפי ששאל הטורח בקדומה על השמות, ולא הבדיל בין קדש לקדש הקדשים ויבדל בין שמות למדות כמו שזכרנו, דקדק עליו הכתר להקן עוהו לשמו כמה שאודיעו כי כן הן שמויותו כן הן מדותיו, כי השמות מורים על המדות והן מהם המפורש כי מאד נעלה על כל השמות ובנתי מורה על אחרים ומדות כלל ועיקר. וכאמרו ברביעי סימן ח' והיריקות והטמלה כיתורה אינה כי אם בשם הכבוד וי"ד ה"ל וז"ל ה"ל ה"ל הוא שם נודע רמזו אליו במדות וכו'. ולשון מדות בזהו יתב' יובן על דרך מאמר המורה ש' ג"ד מהראשון ח"ל הדרכים אשר בקש ידיעתם (ר"ל מרע"ה) והודיעו לזאת הם הפעולות הבאות ממנו ית' והכתיבים יקראם מדות, ויאמרו י"ג מדות. וזה השם נופל בשמשים על מדות האדם, ארבע מדות בכולי בית המדרש, ארבע מדות בטמיו נדבקה, וזה הרבה, והענין הזה אינו שהוא

אוצר נחמד

באלהים, והשני אחרים מעבוד לאלהים אחרים ומעשהו פסל ותמונה, וכללו של דבר מהגשים, ע"כ:

ב שמות הבורא וכו'. כלומר שמותו שאלתו הנכונה נבוא לקרוא בהם את הבורא אשר נרא אצטו כגדול ממנו כגדול שטם ואין אלו מכירים אותו רק מעשיותיו ומעשיו ושאר יוצר הכל, ולכן כל השמות הם מדות שאלו מדותיו ומציינים בשבילנו את הבורא בהם, וכס נזכר שמו בעת נרצנו לזכרו מלבד שם המפורש כמו שיתבאר: **חוץ מהמפורש.** הוא נדעת המכיר שם של יהו"ה, וכן הוא נדעת המורה גם כ"ה מאמר ח', וכשהוא נקרא ככתיבתו נקרא שם המפורש, והוא מורה על שם שפי' שהוא היום והסוף ויסיים ומצוי המציאות מצלתי לזרף לשם דבר שברא, ששאלו לא נרא שום דבר והיה נבדו הוא נקרא בהם או להפוך שם אדני שאלו קורין ומכנים בו שם יסוף הוא נזרף או כגדול, שאלו לא נכרא האדם והנאות השמים העובדים אותו לא נכרא בשם ארון, כי שם ארון מנופך אל שם עבד ואם אין מי לעבודו לא יקרא בשם ארון, וכן כל שאר השמות כולם נדבך הם: הם מדות. מעלות בגדולה, מלאן מאפי מדות, וכו' שאלו מגדילים בהם הכורה: ותבניות טפלויות. שמוטס ותוארים

בטמיו נדבקה, וזה הרבה, והענין הזה אינו שהוא מלאהו ממדות, ר"ל מהכוונה נפשית, לא שהוא יתב' בעל הטעות נפשיות, ע"כ. ומ"ה הוראת מלה זו לא העומת כל כך אל החבר, כי הנה היא מתחנה וכולנה אל הוראות אחרות כמו שיתבאר מן הענינים ששם מדות ישא עליהם באיברי הולקתו. ואולם אם חפצו בלמדו מדות ותבניות טפלויות. זו היא שמימה לחלק שאימה ענין עוליו מחוק ספקות יגורו וכן מזה לתקנה הסי' היה ועד קהו. כי הנה ירוד יחד בתחלה לחלק שמות הבורא (חזן המפורש) נשאים. וכן מדות, ותבניות טפלויות, שהרי אין טפלויות מורה על חלק בשמי עמנו כי לחסרון היו"ל לא יוכל להמנות. ובכמוך החליף השפה בלמדו וכללו של דבר כי המדות מתחלקות (חולתי השם המפורש ית') לג' חלקים שהשינה מעשיות, או טפלויות, או שוללות. והנה מהפכה זרים אינו רואה בכאן. ה"ה כי אחרי אמרו למעלה ששמות הבורא כלם חזן המפורש הם מדות וכו'. והודיענו בזה שאלו שם המפורש כגלל המדות למה חזר עתה להזכיר מן הגלל מה שגלל היה בגללו, בלמדו כי המדות מתחלקות וזלתי וכו'. והב' כי שם הבדיל בין טפלויות למדות כי זה לעמת זה השומן בחלוקה, וזאת העטם עטם מעמיו לזאת יקרא מדה כי בכלל המדות לוקחה זאת. ועוד גב שלישיה שאם הרחיק בראשונה המדות מהמפורש, איך ישוב אחר כך להבדרם גם יחד בלמדו אבל המדות החלויות בששם המפורש ית' הם היצירות מצלי מעשיות טבעיים וכו'. ועל ארבעה לא השיבה, אם כה יאמר בראשונה כי שמות הבורא כלם חזן מהמפורש הם מדות וכו'. וגם אחרי כן בלמדו כי המדות מתחלקות וזלתי השם המפורש ית' לג' חלקים וכו' כמדובר, שהרי למראית העין לא נמלם אחד משמותיו וזלתי המפורש יתב' מהיווה כגלל בשם מדה, למה יאמר אח"כ בסוף הכנף כי חסם לבד אינו מדה. ותחשיבהו אוסיף עליו כי מן כעטם עמנו אשר יאמר בהם לבד שאינה מדה מפני היווה יתב' עטם החכמה, נאמר גם כן בלמדו כה ותי כי בכתסר המדות לא יבואר להיותו ית' עטם הנה והחיות, ובמה יודע אפוא היכר הבדל בין זה לזה. אלו קברים שאלו חייבים על היתר כמו שמתחייבו על קשר למען היתר חורב ה' נפיק התימה משיבת נפש מעטרה מן הפאקו. ואולם להיתר לפיך דרך גלגוליהם של דברים עד שיבואו לכלל ישוב אשמדל לפרוך ערך חלוקה כוללה אשר לאורם תהיה צופה ומביט מסוף העולם בשמות היה ועד סופו. ואמרתיו איני אל לבי כי מעשה חרש פתחיו חותם יפתח החבר החלוקה הזאת על שמהו אלהי ישראל. ובה תעשה לה לחארה. כל אשר יקרא האדם אל הבורא ית' אפס קהו יגיע לעממותו יתב' וקהו בלתי מגיע אליו. והמגיעו לעממותו, על שיעורו על עממותו מתם בלתי מישור, יודע שמו המפורש אשר יאמר עליו כי הוא זה. או שיעורו על שלמותו שבו, ומהה שידעם כי כל המיוחס אליו ית' הוא בלתי נעדר מעממותו, הרי זה שם שמים שכוונו להתקיים בעממותו ית' מתם. אלא שהשם המפורש רמזו לעממותו בקו יצר כשם העטם של רבוקן המורה עליו ורמזו אליו ביחוד, וכאמאר החבר ברביעי סימן ח', והשם המורה על שלמותו ישוב באופן מה אל הוראת עממותו, כשם חסם המורה אלנו על שלמות החכמה, כי להיותה דבר כלי ראי ליחסה אליו יתב' בעטם וראשונה, ולהפלתה פשימותו ר"ל שאמאר

גלקות מהפעילות הברואים לו כפי נזירותו ומעשיו. נקרא רחום כשהוא מתקן ענין כי

אוצר נחמד

קול יהודה

והארים נקלים לעבור ית'. ולשון על סוף דבר אדבק
 דבר שאינו עמוס ודבוק בלהקרי וארטי ואינו מחובר לו .
 ובדמיון הוא הם השמות אשר הדוחק מתיר לנו לטפל בכבוד
 ית' שנות המניעים מן פגולותיו כפי זה הטעם שאנו מבינים
 מנלאות יזירותו: גלקות מהפעילות הברואים. כלומר
 ששמות האלו הם מורים על השעולות לא שיתחיל האל ית'
 ויסתם ממדס אל מדס, אלאו האמר מן הכתמים אל הכעס
 וירדום לזה, כשאלו מהארים אותו בשמות השעולות דמה
 ח' הכיוו בו מרבו השעולות. אבל ככל ולקח מדד השעולות
 והשתנות הכרואים המקלים שהיו והשתעולות מכה גזירה
 פסם ומעשיו, אשר שאנו מקבלים ק' וכן מן השעולות
 פיואזם מגורדותיו ומעשיו אלו מכיים לו בשמות האלו, כענין
 שאמר רמחיו על כל עשוי: נקרא רחום כשהוא בורקן
 ענין וכו'. כלומר שאחמו כשהנזון בשלוי יזירותו טעניות
 התעללותו ממנו יתבקר איות הכל נבדל כתיקונו הראוי לו,
 שאלו נהמר כען קמן מהאיות טעניות האלו כמה כיו הכריות
 חסרים, וכל ענינו נכונע אחד משלים את הכיוו, זה מקיים
 את זה וזה מחזיק את זה ועומד זה כזה, הכל כסדר נגלה
 והבטחה עומת לתת לכל דבר הקו כרגע הנזון לו, דמיון
 הכרחה על הכיוו ומשגית עליו להשליטו בעת רעבו ולהקפוטו
 בעת אמרו ולכחותו כיום קר מחמת שדמה נכנסו אשר הכיוו
 בעת הכרעו לנדר לרין לו. וז' המורה כפי' ממחמר א',
 וכל אשר כוננה פעולתו מעולותיו יותאר את ית' כשאר
 אשר יבא ממנו השועל הוא, ויקרא בשם הגזור מן השועל
 הוא. והוא כי כשכוננה דקות הכוננה כהיות עובר
 בעלי חיים המאילא כמות בו וכמה שידעלו את לידתו
 שישמחו בו תמות וכן הכרזון וישמחו מכל חיק וישעלו
 בשמחתי הכרתיים, ויבואו בשעולו הוא ממנו, ר"ל משג'
 לא כנה אלא את השעולות והמייית רחמים, והוא ענין הכרחתם,
 שאמר עליו יתבקר רחם כפי' כרחה אל בניס, ואמר
 ומתלתי

שנאמר בענינו כי הוא פסח ההכמה ואין ההכמה מזה
 לו. אולם הכלתי מניע לעמוהו אם שיהיה שלוי
 כמו חי ואחד וכו', שהוראה השמות ההם אלא בני
 דורו של חבר היה על דברים בלתי מורים על שלמות
 ראוי בהקו ית', וכמו שהשתיין מתוך דבריו. או שיהיה
 חיובי, זה אם בהלקחו מדד הגמשך אליו מאתו ית',
 או מדד מה שימשך אליו מחמתו. וחולם הגמשך מאתו
 אליו אם שיהיה למעלה מן הפסע מבלי היות לו
 התלות בו כלל, ואלו כן המדות התלויות בשם המפורש
 הדבקות אל עמם ככודו מבלי מאזעים טעניות כפי
 יוצר אור וכורא חך וכו'. או שיהיה במאזעים טעניות
 אלו הן המדות הכלתי דבקות אל עמם ככודו מרורים
 ומעשיר וכו', ומכללם אמין כה המורה אלא בני דורו
 על פעולה וכלו יתב' להליץ בה עני מחזק ממנו.
 וכבר הורה המורה ברשאון פ' ג"כ כי היכולת אינם
 מלאג לבורה דבתיים עלמנו לפי שהוא לא יוכל על
 עלמו, רק הוא חסר דבתיים יחס בניו ובין ברואיו,
 ע"כ. אך הגמשך אליו מחמתו הוא הכרחתו אשר
 גרוממה ונכרבו ונקדישהו וכו', שישאלו לעמחם
 שמתו יתב' אשר לשם על שפחיתו לאמר דם ומלא
 בורקן קדשו וכו', ועל כל כאן על החארים
 היחסיים המזטרפים אשר בהם ישחבה ויתפאר והירוחם
 ויתשש שמו יתב' אללו. והוא מן החארים שכתב
 המורה ברשאון פ' ג"כ היורה הראוי שבהארים אשר
 צריך שיקלו בשאר הבורא בו לפי שלא יתייב שמי
 בעלמו ית' בהשמת החארים עמם היות שאין שמי
 לפי האמה בניו ית' ובין ברואיו. עד כאן הפסע
 את עלות החלוקה האחת ומהמו אורה למחיים, והיא
 מחלוקת שהיא לשם שמים וכושה להקיים מתוך

לנחות על יד ולטופטוב בין עיניו כי בחזוק יד ויולא
 ממור הספקות אשר העירתי, חדע זה והשכיל מן מואל דכריו כביאור הפרכים: שצמות הבורא כלם
 רוין כהמפורש דום מרות ותבניות פופליות וכו'. ר"ל כי שמות הכורא כלם הן מהמורה על עלמוהו
 הם מורים על מדות ומכיות פפליות, ובאמרו היה מדות, רמז אל המדות התלויות בשם המפורש אשר יזכיר
 אח"כ כי הן מן מדותיה דבקות אל עמם ככודו נמשות ממנו מבלי מאזעים טעניות. ובאמרו דבניות
 פפליות, רמז אל יתר החארים הנקלים והמכיים אליו יתב' אשר להם החלות ודמיון דברואים בחיוב
 בשליה כמו שיבאר בסמוך בחלוקתו המשולשת. ועם היותו נכללות שם בשם מדות, זכרם היה בשם חכמות
 פפליות, בערך אל המדות התלויות בשם המפורש לשם הדלל יכר בין מדות למדות. והבניות משאן חכמה,
 שעיני דמות והאר או דוגמא ודמיון. ופפליות, ר"ל הכמות אליו, משאן כל שהוא עיקר ועמו פסלה.
 ואלו על הוהשם ש' לזה כי לא העיקר ערכם אלא המדות התלויות בשם המפורש כמו שיבאר. ורעיים
 זו להקרא גם כן בשם מדות, אע"פ שבעצם וראשונה יואה שם זה לנחלות בשם המפורש. ובאמרו בסמוך
 אחרי השלימו ענין חלקתו המשולשת אשר עשה בחכמות הפפליות, וכל המדות האלה אינם דבקות אל עמם
 ככודו וכו', ולמראה עיני נריכים אלו למר כי בהאיא מן הכלל השם המפורש לבלתי היותו מורה על מדס
 כי היה הראשון והמתחיל על עמוהו ית', לנד, הכי הוא כאלו ענינו ג"כ מן הכלל כל שלמות עמי בלתי
 נבדל מעמוהו, כשם חכמה המורה אלא בסוף הגבה על היותו ית' היותו ית' היותו ית' חכמה, וזכר שם כי הכמה אינה
 מדת לו, והם אלו שני איברי חלקתו הראשונים הנעשים דבנה עין עלמוהו ית': גלקות מהפעילות
 הברואים לו וכו'. ר"ל שגלקו לו החכמות פפליות שזכר מהפעילות הברואים וקראו בשמותיו עליו אדמות
 כפי גזרותיו ומעשיו וכו'. ורבה בגזרותיו מה שגזר להם לאיש כדרכיו וכפרי מעליו. ומעשיו, ר"ל הם
 שמתקן שם תמיד להשיעם לכל הי רצון כרמיו על כל מעשיו. ואין סגנה עמם שהכניות הפפליות נלקחת

פי שהיו בני אדם מרחמים עליו לרוע ענינו, מיחסים אל הבורא הרחמים והחגיגה, ואמתתם אצלנו חלישות הנפש והמיית המבע. ואין זה ראוי לו יתברך, אבל אמנם דוא שופט צדק נודר בריש אדם אחד ועושר אדם אחר סכלי שישתנה בעצמותו, ולא ירחם על אחד ולא יכעוס על אחר. ואמתנו רואים כזה בשופטי בני אדם, בששואלין אותם בדין ודין במה שמתחייבת התורה ויהיו אנשים כוחים בנין ואחרים חייבים, והכל תלוי בהם. וקרב השופט ודינו כלי השתנות בו ישניו. וכן הש"י פעם יקרא אל רחום והתנו ופעם יקרא אל קנאו ונוקם, והוא יתברך איננו משתנה ממדה אל מדה

קול יהודה

אוצר נחמד

כלן מהפעולות הגדולות וכו', שהרי משם יעבר ויהי לפניהם ראשונים, כמו שמבאר הובך, רק זה ההלכות בתולה הראשונה מהתלוּקת שהיא המעולות אשר יבא השלמה כמדרך בלמרו ולכלו של דבר וכו'. והנה ממל משלים הוא בעים רחום אשר נפל גורלו בחלק הראשון מתלוּקת הגדולות. ודבריו כאן עולים כבגמנו אחד עם מאמר המורה בראשון ע"י ח"י, וכל אשר האונה פעולה מפעולותיו יתואר הוא ית' בתאר אשר יבא ממנו הפעל ההוא, ויקרא בשם הפעל מן הפעל ההוא. והמלל בו כי כשהאונה דקות הנהגמו בהים עברך כעלי מים והמליים כחום בו, וכמי שגדלוהו אחר לרוע שמתעורה מן החום ומן האברון ושמתוכו מלל הרק ויועיליה בשמותיו ההכרחיים, ויכילא כפעולה סוף ממנו לא חבול ללא אחר כפעולות ומקיים רחמים, והוא ענין הרהמנות, ואמר עליו ית' רחום כמו שאמר ברחם אב על בנים, ואמר והמלתי עמיים כאשר יתמול אים על בניו, לא שהוא יתברך יתמל ויתמול רחמיו אלא כפעל ההוא אשר יבא מן האב על בני אשר הוא מתקן לתמל ורחמנות והפעולות בגמרה, יבא ממנו ית' כחן חסדיו לא להפעולות ולא לשני. וכמו שהנחה כענין דבר למי שאין לו חן עליו עברך אלא כגלונו הניס, כמ"ס ממו אחר, אשר חן אלהים, כי הנני אלהים, חס הרבה, והוא ית' ימלא ויניס מי שאין לו חן עליו להמליאו וליכניאו וליהניסו, לזה נקרא חנו וכו', ע"כ מדבריו שם המתייחסים מחד אל מה שהנחה עליו: ואין זה וכו'.

נמניה המורה כשהיה נביא שימדה בבלו התאגלל ויבאו מאחור אלו הפעולות כשעורו וכו' הדין לא לרדיפת הפעולות לבד וכו', עד אמרו עד שיהיה כשרפס אים והוא בלתי כושם ולא קצף עליו ולא מוחם בו, אבל כפי מה שיראה מתהרעו בו יכנס עם שתייה הפעולה

ותמלתי עליהם כאשר יתמול אים על בני (מלכא ג'), לא שהוא ית' מתפעל וינס רחמיו אל הפעל שהוא אשר יבא מן האב על סבן אשר הוא מתקן ממהלם ורחמנות והפעולות גמורה יבא ממנו ית' כחן חסדיו לא להפעולות ולא לשני. וכמו שהנחה כענין דבר למי שאין לו חן עליו, ר"ל חנו, נקרא זה כגלונו הניס, וכמ"ס ממו אחר (שופטים כ"א), אשר חן אלהים, כי הנני אלהים, חס הרבה, והוא יתברך ימלא ויניס מי שאין לו חן עליו להמליאו וליכניאו, לזה נקרא חנו, ע"כ. והו סותם הכתר ג"כ. וכדי להודיע על מעשי כ' כגלונו כשדר נאלא קרואוהו בשם רחום: והרשינו. וראו שם מורה על ממהת חס אים שאינו דבר כמו שפירש' בראשון ולאחרי: ואמתתם אצלנו. ככה מלוא הרחמים והחגיגה כחלמן בלון בני אדם: חלישות הרבש והמיית והשבע. הניס נחלש כענין וולו ויבאם כרחום כעמל הכתר, אשר מטבע האים שיהיה סומם ויבאם ככחם בלון אים שהוא בלמו ודמיונו אשר כל המכיים והחיים הם האים אשר שנינו אל מלמו ולא כשר, ומטבע האים שיהיה על מחלמו לא כשפיל כחן ויבאר עקר ראוי לחון אים לא אים, רק מזה הטוב: והיו זה ראוי לו יתברך. ר"ל משא"כ מדרשו הקב"ה, אבל דבין טוב מזה חסדיו אים נספיקו מרחמיו והפעל הגיעו לאדם כל שיקרו לא כל מה ד' הוא יתברך אשר ויכי ובהגמחו, אם מזה גרם מעשי האים הם לו עקר גרם החמון בלון, וכשיראו אורו מעניו וגם לו מזה דין דוק וגורם החמון ית' או להפסקות מעשי, ואין כלן רק ישר ודק סיוד על פי מדות בני אדם והכחוסם מזה עומם עד שם בלתי רחום להקבל סכוב השקוט ממנו יתברך אשר או ימלאם אחר רבות ורעום: גורר בריש אדם. בעניות ודלות אים, מלאך רב ויעשר אל חנו לי: כהלי שישתנה בעצמותו. אל מדרש כבד וודם שהוא הרחמים בזמן שמיטיב להכרז, וככעם כחם שמכס ומנער אורו. וק אים ר"מ יבוא אחר אללו כיום הוא סוב לב ויבקי ממנו טובה כל אשר יתברך לו יעשה, והוא אחר אורו אללו למחר וואו או מתקבך כרוב כעמו ועטנו כקבוקו כחלם סלן יגמר בו, כדי שום הראשון קבל סכוב כיום טובו וישיא רחם רחם מתחת רעשו, והקבילם לא ישיחו בשם מן הפחית, כמ"ס אים כ' לא שניתו (מלכא ג'): ואמתנו רואים כזה. כענין סוס, וואו ימלאו מלפניו עמיני הניס בשם אחד ועיניו דין ושיבם

שם אחד, והוא אים נמדוד הרחמים כעם הראשון ובמהם סכעם בעת שהיו רחמי משתנה בלל, רק מזהו כן משני נגרמם לו עקר סיבא והפסקות: והכל תלוי בביר השופט רחמי וכו'. ר"ל הכל תלוי במאמר השופט כפי אשר מלוה ומתחלל ממתחרה פעולות הכחה ועטנות סכעם והוא אים משתנה, כמו כן כל הפעולות שירודות מאחוריו ית' כחלמיים סכעיים סכעיים נאמר בלון רחמים כעבור סכוב סכעם ממה מתידי לל סכעם על מעשי כחמד חס, ודומם לפעולות הרחמנות על אים כל עם שיהיה כחם מ"ס טוב' ל' לכל רחמיו על כל מעשי, ונאמר כרהם אב על בנים כרהם כ' על ימלי: בלי השתנות בו שניו. ר"ל או הפסקת בעת גמור דין לא יתמל כרחמיים או ככעם, א"פ שסאופר סככס אלו סכעם והמתחייב דין א"פ כלי שילבם מזה סכעם כעם כחמו. וקבן ענינים המתחללים מעט יתברך ונאמר שם רחמים כ' שם רחמים כ' מעט יקרא על הרעם ופעם יקרא אל סכבו ויבא וכו'. ואף על פי כן אין זוש שיעי בו יתברך. והמורה חלדין כום

ככעם

זדה. וכללו של דבר כי המדות מתחלקות זולתי השם המפורש יתברך לשלשה חלקים, שתייהנה מעשויות או מפליות או שולליות. והמעשויות נלקחות מהמעשים הבאים מסנו באמצעיים טבעיים, כמו מוריש ומעשיר, משפיל אף מרוסם, רחום וחנון, קנאו ונוקם, גבור נדיב, והחמים להם. והמפליות כמו ברוך ומבורך, מהולל, קדוש, רם ונשא, נלקחות מרוממות המדברים לו. ואלה

אוצר נחמד

קול יודעה

נפרק נ"ד בחלק א' וז"ל, כי הפעולות (ר"ל הפעולות היוצאות מגזירת הש"י) אשר כולל בהן יבוא מתכות נשיות וביא קאנא וכו' או נקתה או הכעס יבא ממנו יתעלה כפי התהייב בשופטים לא על הפעולות (ר"ל שיפעל השם וישתנה ח"ו) כגון פנים וכו'. ויברך למהוי המדינה כיהיה נביא שימנה כללו התארים ויבואו מהחו אליו הפעולות כשבור וכפי סדיו, לא לנדיסם הפעולות לבד ולא ישנה רכן הכעס, כי כל הפעולות רע (ר"ל יסיה סדיו מזד שנתעלה רחמנותו או רכשו... ר"ל רע, אבל ישמר כעס (ממדת הכעס והרחום) כפי מה האדם, ויהיה בקצת הפעמים ולקצת האנשים רחום וחנון לא לענין הרחמנות והתמלה לבד, אלא כפי מה שהוא ראו, ויהיה בקצת הפעמים ולקצת האנשים טטר ונוקם ובעל חמה כפי התחיים, לא לענין הכעס לבד עד שיבוע בשריפת איש ויבוא בלפי כועס ולא קוף עליו ולא מואס בו, אבל לפי מה שיראשו מתחייב לו ויבוע מה שצריך הפעולה הוזהר מן העוונות המעוררים בטור ר' (מ"ט) וכל השם ישמעו וייראו. עכ"ל. עוד האריך שם, וכן הן דברי החכר: וכללו של דבר וכו'. בתמלה ביאר מדות רחום וקנאו ונוקם המורים על הפעולות והטעות וכוויים, והם היואר כסיה ועדים שבהארי הש"י המורים על הגמיות אשר החכר עד מהרה ירון דברו בדרך כלל לשקן זמני סכרוו מן הכהורי לנו. ואחר זה שכל נכאר לו כל המדות כביאור רהב בדרך פרט בכל המדות: וזולתי השם המפורש. הון זמא סיה"ה ביה: שתייהנה מעשויות. כלומר אחת מהתארים היא מעשויות, וכן מפליות, וכן שולליות, וכמו שבהאר ויברך. ואע"פ שלמעלה נראה הסיון קנאו שכל המדות כולם מלמד המפורש הם מדות ותבניות עוליות, אחר שלכולם שם פעולות יקרא, כדב אמרו שאלו ימנע יקרא המון בשם סבור, ד"ט אלו קרויו סדר טעוה וכל סדר הסדר הוא המדבר בעניני עומאות ועניות, ובעל סדר מכתב כלים הבלוה פרט וכו' ומכתב סכרות, ויהא אשר פורטת עניני טערה ועומאה ביתר נקרא בשם סדר: כדמו מוריש ומעשיר וכו'. אלו און מן שמות כבור, אבל ר"ל הפעולות היוצאות מהחו ינין בדרך סבות אמצעיות ענין גזירה החכמו בלוה איש אחד ועשויות איש אחד ומה' הגיוע הסיבות כהאון הון איש טרה הוא ובהנלחת האחר, שהאר הגיעו אליו סבות המפעולות ואזו יירד ממש ולאחר סבות עלה מעלה כנגד זה. ועבצור אלו הכפות נקרא הש"י רחום וחנון לפי פעולות טעורר והכבוד והרחמנות, וקנאו ונוקם לפי פעולות הירלו והפעולות אשר פעם בחר, ואין מה רכיו והטחוטת בו יח', כמו שלא ישתנה נמש שהאחד קורא אותו מעשיר ומרוסם לפי מה שנקבל ממנו הפועל ויבטור, והעני מוריש ומשפיל לפי הילוח והשפלות אשר סוגע אצמו, והכל כדגה אחד: גבור גריב. הקב"ה נקרא גבור כשיצאיה ממנו עניני נאחון, וכן נדיב בשביל סבור הנשע ממש: והרומים להם. הם התארים כולם אשר מגדירים מה פעל אל, ויכל וכו' אל מקום אחד ומיחד ברוך הוא לא ישתנה עבזור זו: והפעולות כמו ברוך ומבורך וכו'. הנה הנדושים כדווחם לבלל אותו ולסיות כי שן מרחק בלתי תכלית בין מעלה הנכבדים והנורא וכו' ודאי כהן כיד נכבד שיש ענין דבר מה לשבח את גורלו, וכפי משי שהכרת מביא שש"ס הנורא מעושר להלל את יוצרו, אנו מהללים אותו בזה שמוכל לנשא בשם זולתו בין המוכן לבני אדם מן הנקרא שמה וזהה, אמנם משני שאין נבשון האדם כה לנכר יותר מהמשכים והולוים המתנגלים בין שבחיה לנשא זה את זה וגלגל מעלה עד ארץ הולום, וזולת זה אין לנו מלות ותיבות מיוחדות שבהן נקרא אליו המכות פה שני אדם משכנים זו את זו, ובהלולים אלו אנו מחירים לשוננו כלפי הנורא לשבחנו בים, משני שא"ל בענין אחד, ונלל

הפעולה הזאת מן החוטלה העולמה בעם רב יב, ע"ז: וכללו של דבר כי המדות מתחלקות וכו'. הן הן המבניות הפליות שזכר למעלה כי נשחטה שמש מן הסעם האמור. והשלים כאן לכלול ענינם בחלוקה הזאת השלשמה. ובאמרו זולתי השם המפורש יתברך, לא על המפורש עמנו כיון, אשרי חימו מדה כמו שקדם, ומשני לו לא הוצרך להתייב מחלל המדות הנחלקות, רק ענינו על המדות החליות בעם המפורש אשר היצי אחרי כן לבדנה, ודבר הלמד מעניני הוא כי בחאמו המדות ממתחלקות זולתי השם המפורש, וכאילו אמר זולתי מדות השם המפורש. וכבר ידעת שחזקת הסילוסוף שראוי בכל דבר להביט צדי ענין הסבור שסמך אליו. ראה קרא בשם פעולות חלק אחד מן המדות הפעוליות, כי כן הורגלה בכתובים קריאתם שם החלק בשם הכל. כי הנה במאמר האבוב בראשית גרל אחיהם את השמים והארץ, כלל שם את ארבעת היסודות, אחרי כן ויקרא אליהם ליבשה ארץ, נקרא חלק בשם הכל: והמעשויות וכו'. הם אחרי הפעולות שראוי להחזר בהם הנורא יתברך, כמו שבהם המורה בראשון פ' י"ב: ונקראות מירוממות המדברים לו. המדות הללו ברוך ומבורך מהולל וכו' נלקחות לו ממה שמשך אליו יתברך מזד המדברים לרוממו והלדר שמו בקצת הלולים. כי מהיותם מדברים אותו דבבריו נקרא ברוך ומבורך, ומהיותם מהללים אותו נקרא מהולל. וכן כל המדברים היהייים קדוש רם ונשא ודומיהם. וכלם נקראו פעולות ציורה, להיוזן מדות והתארים נפעלים והפסכים אליו בחרשה שפתיו ממה שמשך אליו מהאנו עם האירוק כאמור. ואפשר גם כן להבין מלה לו אל מלה המדברים המבוכה שמדברים לו דברי שמה והתקלה, אל רוממות המדברים, והסנה אל הרוממות שמייתסים לו המדברים. והכל הו"ך אל מקום אחד. ולבך השיב למה שרמז כאן אל עניני המדברים הנכללים בקדוש ויבטור

הרוממות, וקנאו ונוקם לפי פעולות הירלו והפעולות אשר פעם בחר, ואין מה רכיו והטחוטת בו יח', כמו שלא ישתנה נמש שהאחד קורא אותו מעשיר ומרוסם לפי מה שנקבל ממנו הפועל ויבטור, והעני מוריש ומשפיל לפי הילוח והשפלות אשר סוגע אצמו, והכל כדגה אחד: גבור גריב. הקב"ה נקרא גבור כשיצאיה ממנו עניני נאחון, וכן נדיב בשביל סבור הנשע ממש: והרומים להם. הם התארים כולם אשר מגדירים מה פעל אל, ויכל וכו' אל מקום אחד ומיחד ברוך הוא לא ישתנה עבזור זו: והפעולות כמו ברוך ומבורך וכו'. הנה הנדושים כדווחם לבלל אותו ולסיות כי שן מרחק בלתי תכלית בין מעלה הנכבדים והנורא וכו' ודאי כהן כיד נכבד שיש ענין דבר מה לשבח את גורלו, וכפי משי שהכרת מביא שש"ס הנורא מעושר להלל את יוצרו, אנו מהללים אותו בזה שמוכל לנשא בשם זולתו בין המוכן לבני אדם מן הנקרא שמה וזהה, אמנם משני שאין נבשון האדם כה לנכר יותר מהמשכים והולוים המתנגלים בין שבחיה לנשא זה את זה וגלגל מעלה עד ארץ הולום, וזולת זה אין לנו מלות ותיבות מיוחדות שבהן נקרא אליו המכות פה שני אדם משכנים זו את זו, ובהלולים אלו אנו מחירים לשוננו כלפי הנורא לשבחנו בים, משני שא"ל בענין אחד, ונלל

ואלה אם הם רבות אינם מחייבות לו רבוי ולא מוציאות אותו מאחדות. אבל השולליות כמו חי ואחד וראשון ואחרון, סופר עליו באלה כדי לשלול ממנו הפכס, לא לקיים לו אלה על הדרך שאנחנו מבינים מהם, כי אין אנחנו מבינים חיים כי אם בדרגשה ותנועה, וכבר התעלה מהם. ואנחנו אומרים עליו שהוא הי לשלול

מבנו

אוצר הדמד

וללא זה הים השכח הוא גיאה בערך כנורא ית', כמו שאילנ שכח את האדם שבמחשבו כהם את בעלי חיים כסוים ספד וזולתם כמה הים השכח הוא להרשה בערך בני אדם, אך'ו שבחי בני אדם הם אינם נחפסים בהילול בעיני ית', על משי שעל'ס ירכיבים אהנו לרמו אליו ית' ולעודד אותו כחודה, או עושילן לו איזה ענין שם וקריין אותו כשם נדח ועבודך מהולל, שאינו מורכב על שום ענין שם רק שהוא נדח ומחולל, וכן קדוש הוא לשון ריהוק וסבדל, וכל דבר סבדל ומחוקק נקרא קדוש לכן נשבח לין גלגלי נקרא קדוש, וגם עומאה נקרא כשם זה בעבור שמהיקין אוהיה כמו ואל כל מחלל היקדש (הני ב'), ואנו רוזים לומר שהס'י נבדל ומחוקק כמדרכת מעלה, וכן גם ובה' כהונם שמדרכת ית' מרומם ובה' ממנו, והם אמנם כדוד מלא עולם: ואלה אם הם רבות. אע"פ שרבה לו אלו השמות: אינם מחייבות לו רבוי. אינו נמשמשת נאמר כי בדרך הוא ענין אחר וקדוש ענין אחר, כי כל המעות על אותו זה הם עשילים על כוונת אהת וענין אחר: ולא מוציאות אותו מאחדות. אין כהם והחלום שיורו בהבורא ח'ו מורכב מענינים יותר מחד: אבל השולליות. ל'ל החלק השלישין מן המדות שזכר שאין כהונם בהם לחייב לו המדה הוהת אך לבלק הכתק, והוא מלשון כולל: כמו חי ואחד וכו'. כמדרך מהלך הכעס להם אין כהונם בהם על החיוב רק על הכלילה: החכמה. הכתק מן המדות האלו קורים אותו: לא לקיים לו אהת. לא שכוונתו לשבח אותו ית' כמה שיש בו אלו המדות, רק השבח הוא מה שאין בו הכתק מזהה המדה שאנחנו מהאריים אותו, וכמו שיתבאר: על הדרך שאנדרנו מבינים. מאחר גדולאי לא יתכן ששכחהו במדה זאת שכן הוא ית', מאחר שאין אהנו מנינים המלה הוהת יותר ממה שאנו מפרשים בה עניני נכריים, כי אין בלשוננו מלות רק אוקון המנוחות על עניני הכדוראים למלמלית ענינו לפי מוגם וענינה בשמות אלו יקראו: כי אין אהנו מבינים ויהיה וכו'. הכס זה הים חיים נגזר מהו וכוה דבר המרגים והמוטע כמו הכענין של כולם שכל כהוא מרגים נכחה אותו ששם חי, אמנם הכרשם אינה נכחה רק מזה הכוונת מה שעתה הכרשם עולד בו הוטעם, ועיקר הכוונת נקרא על שם הכוונת, כי כשנראה דבר שהוא עומקו בלענו בנין הכרשם דבר מה אשר הוא עולד עכורו, כמו שיקרה לבעל חי המכרע והאלה או זולת זה אינם ענין יתנועע בגללו. ואנחנו נראה שגם הכי'ס

קול יהודה

זכרנו וקדושה: ואלה אם הם רבות אינם מחייבות לו וכו'. בלמרו אלה, רמו אל הממשיות והשפלות נס יחד. ולא המהין למר זה אחר השולליות להיותן בלי ספק בלתי מחייבות רבוי, כי השוללים לא ידברו גבוהה גבוהה לשום אכן על אכן האר על האר, רק יאל עהק מפיסה להעתיק האחרים ולהשפיעם מעל המהולר, ואיך יובל לחייב בו רבוי. אמנם בשני החלקים המהיכים לורך גדול היה להודיע גם ששם היותן רבות לא יחייבו רבוי במהולר, על כן נכמה הודעה זאת אל'ס. ואף גם זאת לא נמנע מלהכיר זה אחר שלשה בלמרו בלן המדות האלה אינם דבקות בעל'ס ככדוד ולא מהרבה בהם: אבל השולליות וכו'. כבר האריך המורה בלמרי השלילה פרק ל'ה לך ב'ל אל הכוונת הזה כי המלא שם דברים מהיחסים מאלל זה הנוון: על הדרך שאנחנו מבינים בהם וכו'. בזה הכלל ארובה ומרפ'ל למה שיסופק עליו משני מה לא יוכופר עליו יתכרך כשם חי בלחינת היותו על'ס היותו, וכמו שפשה בכוף הכימון כשם הכמה, וכמו שהפסוק ענינם ג"כ אלל המורה בראשון פ' ג"ג. והיה טעמו של הדבר כי נעשה ייכה הכדור ממהימה להרגל לשון בני אדם שזוהו הדור, והנה בדורו היה ענין החיים מוכן בהרבה ותועה אשר הוא ית' ההעלה מהם, ואיך ח"כ נלאמר שהוא על'ס היותו. ולהורות נתן בלבונו על'ס היותו מבינים על'ס היותו כדרך שבלמרו גדולי החכמים, כי מדרגת כל דבר בחיים כמדרכתו בהשגה, אין ספק כי הוא ית' העולה על כל מדרגות השכל יקרא בלמתי אלהים חיים. וכמו שכתב רל"ב בלמתי מספר המוחיו ח"כ פ' י"ב. וזה רע בלמרו אה"כ ואם ילמרו חיים לא כחיותו, וזה כוונתו כי לא הכנו אהנו מעולם חיים כי אם חיינו וכו'. ובכן יהיישב מה שאלמר בלמתי כוף כימון ית' והוא ית' חי בחיות שזמורה לא קמים וכן יכול בלמרו וחסן בהפ'ל וכו': ואל

מההוטעם ניתן להם מוצר חיות, כמ"ש ונתן עליו מים חיים אל כלו, ודיינו מים שמתכין נכריות או אטעמים, כפי"ס בל'ל מל'ל פ"ר: וכבר התעלה מהם. הס'י נעלה ומרומם מעניני הרגשם ותנועה, כי הרגשם אינה רק הכוונת בנוף החי אם יקרה לו איזה ענין מה שאל היה מקודם, או אם יטעם בו נוף אחר, כי בהרגשם אינה רק מל' חושים, וכנה הרגשם הראים הוא כשענינו האור הוטעם על דבר גמתי חושים ופוגשים בלחינו נה עין ויודעים להדרי המוח, כעדע להכתיב ראים. והשפיעם הוא מוחתם האור בלתי ונדרתה מן הדאיקה מוליד הוטעם בלחינו ויסקרון בהכמון לו בהכמון בהכמון בנוף השמעי שכלו השמעי שכלו. וכן הריח הם הלקים דקים העולים מן דבר המורח ופוגשים בלחיה האף. והאלם טעמם והממשות ענינם מוצר שהוא פגישת נוף הוטעמם בלשון, וכן נוף הוטעם בנוף החי ממש הוא ממשש אותו. ואמנם האל יתכרך יודע ומצין מאין ומכיון הכל מניב שפוטם בו דבר ח'ו רק בדרך עליון וורה הכל כשקורה אהת, כך שני דרם שזכר מוצר אינם מבינים לשלולם כיאל ואיך היא הידיעה הכוונתית. וכן ענין תועה לא יזייר בו ית' כי הוא מקומה של עולם ואין העולם מקומה, ואיך יהיה לו ית' ויכר עמ מקום גשמי וכל העולמות מלאים ממנו וזהו אינו תופס מקום בלמרי אמרו הקורים, וזה ענין דר: ואנחנו אומרים וכו'. כשאלתנו קורין אותו ית' חי כל יטעמו והפ'לנו לבלק ממש מוצר המוח, כלומר שש

ממנו תאר המות, מפני שמחשבת הלב קודמת כי מי שאינו חי הוא מת, ולא יחייב זה אצל השכל, אך כבר תשלול מהזמן דרך משל החיות ולא יחייב שיהיה מת, אחר שאין מדרכו קבול החיים והמות, כמו שלא תחייב ממאמרך שהאבן איננה חכמה שתספר עליה שהיא כסילי; וכאשר האבן פחותה משתקבל החכמה והכסילות, כן העצם האלהי יתברך מרוםם מלקבל החיים והמות, כאשר איננו מקבל האור והחשך. אבל אם ישאל השואל אותנו הישנו העצם שהוא אור או חשך, היינו אומרים על דרך העברה אור, מיראתנו שיקדים למהשבה שמה שאינו אור הוא חשך. אבל על האמת יש לנו לומר שאין מקבל האור והחשך אלא הגופות הטבעיות. והעצם האלהי איננו נוף על כן לא יסופר באור אלא על דרך דמיון או לשלול ממנו

המדה

אוצר נזמד

קול יהודה

ולא ידוייב זה אצל השכל וכו'. וזו ההבדל בין מה שיסופר דרך שגילה למה שיסופר דרך העדר, כי כשיסופר על הבגן שהיא משוללת הראות או שאינה רואה לא יחייב מפני זה היותה ערה, כי דרך השגילה בלתי מורה על עופא מוכן לזה לזה דרך ההעדר, רק הוא שולל הראות ממנה עב היות שאין מדרכה קבול הראות והעדרון. וזו היא כונת אמרו עינים להם ולא יראו ואינם להם ולא ישמעו וגו' להורות כי אין להרחיק עיניו ולא החתרים מהם רק דרך שגילה החולי ואין להם כוונה לזה מול קבולם: **אלא על דרך דמיון וכו'.** ענין הדמיון כי יתאר הכור מן החשך שזה קצין וזה העדר, יש יתאר למציאותו ית' על מציאות זולתו כי כלם כאין עזו. ורצו להסתכל בשם אור וזהו בית אשר נבנה לו בין ליברי המלוקה הנזכר כשיוקפה על דרך דמיון, כי בלי ספק אינו כולל בשוללות, שכרי הוא עצמו מבידל ביותם בלחמו אלא ע"ד דמיון או לשלול וכו'. גם במעשיות איננו שחרי עם תלוים במעשים בלתי ממש, וזלוי ומקום ממחרתו יהיה בטפלויות, שגם הם לפי הנראה מיוחסות לזיו ית' ע"ד דמיון ויחס בהשפך אל יתר הנמלחות אשר לפי ערכו בהשפך ומהלכו. או יהיה ענין הדמיון כי כמו שהאיר פועל בהיותו ומעולמותו עגלות ומתפרסמות, כן בהגיע לנו מחמתו יחב' הלחם וכבוד

כאן אלהי נמלא חסות ומשגיח ומוקד הכל, לאזקויו אליהם אלמים אשר כל רוח אין בקרבה ואין להם יודע מאומה: מפני שמחשבת הלב קודמת. המהשבה גרסה שגאדם שאינו עשוי משולל מכל שאלו יצויר דבר נמלא ומשגיח רק מה שימור לו אותו חיות שאנחנו מבינים מהיותו ורואים עמיד, ומה שנעדר ממנו ענין זה ע"כ הוא מה, וסדרכו הוא אמת בכל כעל חי המורכב ונבנה שאנו מורגלים בזה המיד. ומאחר שרוב בני אדם מבינים כך ע"כ היות לנו הכס הוא יסגר את האון לפי הכנה המון המדברים להורות על שהוא ית' נמלא ומשגיח: ולא יתייחב זה אצל השכל. כלומר שכל המוקד והזין ענין הכרמיות וכמה הוא נבדל מן הגשמיים כדל עמוס, וזלוי שופט נמשט כלות אומדן המון בני אדם שמשגיח מה שאינו חי הוא מה, כי יש שהוא יותר משוכח ומטורף מן החיות ואלה שאנו מבינים נבנות כמנתנו: אך כבר תשלול מהזמן וכו'. אלא מה דירב דומה הוא הזמן כי כמו שאלה תאמר ד"מ המון חי כי לא יצויר בו חיות כלל, ועכ"פ י לו מציאות אור נמלא, ולא תאמר עליו שהוא מה מאחר שאינו חי: **אורו שאין מברכו וכו'.** מאחר שאין שיכות חיות ומישה נזמן רק שאנו מרגישים עיניו מהעבר והעתיד. ומפני שאמרנו ההקדים כי הזמן ענין אלהי לא יזמן ששגיח ממנו מלגו מן הזמן יגד ששגם אלהי יתברך ששגיח שאין מדרכו קבול החיים והמות ח"ו: כמו שלא תרטייב ממאמרך שהאבן איננה רואה, וסופך יצויר לקרב דרכו אל הכל ומשגל האבן, למה שאלו שאין מדרכו קבול דרכו סיואל לו יזמן ממנו משפט הספוק, ד"מ האדם מקבל הכמה והכסילות שגאדם יהיה בכרת או הכס או כסיל, ולפיכך אלהי הם תאמר למשל שרצונן אינו הכס נשעם כסיל שהוא כסיל, אלא אכן דומם מאחר שאלו יצויר כס ענין הכתום והכסילות ח"כ אף הם תאמר שאבן איננה הכמה אינו נשעם מזה ששגאדם אצל מפני השיכות אלו משקיפות חיות מקבלת הסרון או הכף שזס הסרון גדול בערך הכמה, אכן לשלול אמתם שאנו מקבל זה הסרון: פחותה משתקבל הרבבות והכסילות. אין כס שזס אשכחתי לקבל הכתום והכסילות, וכאמרתם איננו הכמה הוא נדבק בטובה ואל נדקוקו: והעצם האלהי. שהוא שואל ויבחר את כולם: מרובם. כלומר שאנו יותר משיקבל טורף או של חיים, וזאת מוזי הסרון בערך דוממותו: כאשר איננו מקבל האור וכו'. כמו שזדלתי אינו מקבל האור שהוא ענין יותר גם וגשמי ואין בו חיות, כי כאלו מליץ הוא יסוד אמת, וכן השמש מוכיח לכל האחריות שאינו רק גוף אשי, ואשילנו לדעת הקדמונים שיש לו נשם משגל ע"ד הכורס אינו רק מקרב לנו שיהיה התנועה שיש לזיונו השמש היא עומת כסנו לפי הרואה כמו שידוע הכמי הראיה, ולכל הדעות הארכס הוא ענין גשמי והולכי תאמר כס שפי' הגופות הטבעיות. בטפליים שבעולם השכל: אבל אם ישאל השואל. כלומר ועכ"פ יאלהי האבן וכו' יאלהי האבן כלל אלהי מסדירותו ככלתי מבינים, בלתי כלל פחותה מציאותם ולומר לפי שהוא אור, שאין כל כך הספד כפיכוכי מהאם נאמר שאינו אור: מיראתנו וכו'. לפי שאנחנו יודעים שכלתי מבינים יאספו שמה שאינו אור הוא בכרת החשך: על כן לא יסופר באור. אין לתאר לפי' טורף אור אלא על דרך דמיון. אם לא נמנוין כזה בדמיון טעלה האור אשר הוא עילה לכה הראות, כן בכורא יתברך עילה לכל המצאיים, ועד' נאמר כי שיהי ענין י' נבמות זמין לישלול כמנתו וכו'. זה נאמר בלתי כשולל אם הוא אור או לא ולגנו טוס לכסין בו יתברך אשר

הסידה הפחותה. וכן לא יקבל החיים והמות אלא הנופות הטבעיות, והעצם האלהי מרוםם ונעלה מהם. ואם יאמר חיים לא כהיותנו הוא כנותנו, כי לא הבגנו אנתנו מעולם חיים כי אם חיינו, וכאילו אנו אומרים לא נדע מה הוא. ומה שאומר אל חי ואלהים חיים, הוא מדה כנגד מדת האלילים שהם אלהים מתים לא יהיה מהם

מעשה

אוצר נחמד

ממש, אנתנו נביאים כן הדבק, כד לשלל ממנו חיבור שוחט שחוט החוצק, וכמ"ס הכוכב הוא בומר את כרע כמישעט: ואם יאמר חיים. אם יאמר האומר אלוים חיים: לא כהיותנו היא כונתנו. אין הכונה על הכותב שלמו מבינים אותו ושואו כענין שפת חיים כמחית את הבשמיים: לא לא הבגנו אנתנו מעולם חיים וכו'. כלומר ודאי שכלם של חיים כיוצא ממי האדם אין צויתו להקט הטעם שום כנסה יתק ממייס על בני אדם, אמנם סמכין והחוקר ודאי יאמר כי לא נמכרין על אלו מחיים רק על מליאותו הקדוש ממיתם כל העולמות, וכל הנכרדים אשילו המלאך היוצר עליון חייו נגד הסי' מלא נחשב, וחף כי אנתנו באשמיים כמתיים מה אנו ומח חיינו: ונאמר אנו אומרים לא נדע בוח הוא. כחלף חיים שלמו קורים אותו הוא כלפי מתיים כדוי לשלול חלף הכותב, אבל באמת כרי כחילו אנו אומרים לא נדע מה, רק נדע שיוצאים ממנו פעולות ומפעולות החי אשר כל ימל ואין קן לבחו: ומה שאומר אל חי וכו'. וכן חלף מה לנו ולגדה האות כי נחלף אותו נמדה שאין אנתנו מבינים, ודרי קרובה להפסד למרכיבים הטעם המבינים סענין על פשוט, ודי לט שפויים כן לשלול אל חי הוא חי אבל למח נקראו בשם זה. על זה הדיבור שאנתנו מחוייבים להבדיל בין הקדוש ובין מדה האלילים: אלהים כמתיים לא יהיה פהם ומעשה. כלומר ששם זה הוראה של הטעם של הפעולות והפעולות שצנעונום הכל מפעולות האלילים חיים אשר אנו עובדים אותם, ואין אלהים עמו שילא ממנו שום פעולה מבלי אשר יען אותם יח, והשמש ויורה וכל כאל מתיים על פי ה' יפשו ועל פי ה' יתנו בכל מעשיהם, קף כי אלילים פסילים שכל רוח אלו כסה. וכן נמלא (כמלכים ב' י"ח) שכלמי חרפת רבשקה שחמר הכלל הילו אלוים כגויים איש אל ארצו וגו' כי ילו ה' את ירושלים מידי, שלח חוקיקו אל ישיעיה בלשון זה אלוי ישמע ה' אליהן את כל דברי רבשקה אשר שלחו וגו' להקף אלוים ה' ובוה הויס שהרצון והפלאה הכל גבורת אלוים, ולזה אדר תואר חי. קן דוד כמעשה סלשתי אמר כי מי הפלשתי סתל סוס כי חקף מנעומו אלוים חיים, שגלה לומר אל יתלל הגבור גבורתו האל כל הגבורים כחין לפני אלוים חיים. ומעשה יסיה נחלת תואר חיים כשנאמר לומר של חקפי הפעולות הגבורות המראים והעששים כערי סעולם סוס המשמש לאנשים ואין דברי נעשה פעלי קפוד ה' אשר סוח אמר יסיה. (והנעת המקובלים יסיה שם לפסרת יסוד שמשם כוויית התנועות שצנעו

קול יהודה

וכבוד נקראו בשם אור כמאמר דוד ה' אורי ושמי וגו'. ולפי זה יהיה כלל בחלק המעשיות. או נאמר כי אין זה מכלל שמוסיו ותארו ית' האלוין ואין ענינו כי אם דרך דמיון בעלמא: ואם יאמר חיים לא כהיותנו וכו'. ונזמנה זה כהב המורה ברלשון ה' כ"ו: ומה שאומר אל חי ואלהים חיים וכו'. כ"ה: וזארו עד הכי כי האמר עליו שחיה חי הכונה לשלל ממתו חלף המוח, או שילאמר עליו חיים לא כהיותו. ועסה הויסוף לבאר כי לא הורכבו לכל זה אלא אמרו אל חי ואלהים חיים, כי חי וחיים הלא הם הבדל לאל ואלהים להבדיל בין קדש לחול כנגד מדה אלהי עובדי אלילים הנקראים גם הם אלהים. ועליהם אמר ישעיה סימן כ"ו מתיים כל יהיו רפאים כל יקומו, למיכות רד"ק. והמיתה מהם ענינה שלא יהיה מתיים מעשה, אל מיתה ממש. וזה קולו שמכני מתוך דברי רש"י ע' ואתחנן על פסוק כי מי כל מתוך אשר שמת קול אלהים חיים. וז"ל ועשה חיים על דעהי להפריש בין אלהים ובין האבא כי לא יתנועע הוא מעלמו, ע"כ. וע"ז זה פירש רד"ק מה שחלף (הושע ב') והיה במקום אשר יאמר להם לא פמי אחס יעבד להם בני אל חי, שפעם בני אל חי כבזון הקודש היו עושים עמאם בנים לאלהים אחרים שחיים חיים, ואשילו החיים שבהם שהם המזונה אינם חיים אלא בעיניה המהיה אותם, אבל הוא ית' חי מבלי אבא עולה וכו'. והוא דברי המשורר באתמו (ש"י מ"ב) נמלה נפשי לאלהים לאל חי, וכמו שביאר שם הרד"ק. ובשמות רבה ע' ה' ח"ר לוי של וגו', רק אמרו משה והרצון לפרעה שועה דרין על מחיים להצנען בין החיים שמה ההיים אלא המהיה, אלהים חי הוא, אלו שמה אומר מתיים הם, אבל אלהים הוא אלהים חיים ומלך עולה, ע"כ. אולם כעמקת חיית אלא טעם המפורש כאמרו חי ה' לא היה ענינו להבדיל בינו לבין אלהי עובדי אלילים הבלתי ככללים בשלם ההוא כלל, ואז הורכבו לבאר בו חלף חי לשלל ממנו חלף המוח, או עס חוספת כל כחיותנו כמו שקדם. ושא נא עיניך וראה (מ"ב י"ח וישעיה ל"ג) ששם עולה אשור כעב אנו ית' ולחזקויהו הויס איש את ארצו מידי מתך אשור, איש אלהי המת ואשר הילו את ארצם מידי כי ילו ה' את ירושלים ותוכחה ונאזה הויס הזה וגו', אלוי ישמע ה' אליהן את כל דברי רבשקה אשר שלחו מתך אשור אדוניו לחקף אלהים חי וגו'. חלף רק הפלאה חוקיקו ויאמר הטעם ה' אחרן וגו' ושמע את דברי סמריכי אשר שלחו לחקף אלהים חי, אמנם ה' החריצו מלכי אשור וגו' ונתנו את אלהיהם באש על את אלהים חיים וגו', ועסה וגו' כי אלהי ה' אלהים לבדן. וכהה מייס חולאות מאמר האלוין שצנעו שחיו חולאותיו למדה אלהים חיים. מענין הפלשתי רוח * אתר לימודי יהדות ורוח

מרחמי

מעשה. ועל הדרך הזה נאמר אחד לשלול טמנו הרבוי, לא לקיים לו האהדות המובנת אצלנו, כי האחד אצלנו מה שנדבקן חלקיו זה בזה והתרמו, כאשר תאמר "עצם" אחד "ויד" אחד ("ל"א ניד אחד ואויר אחד) ומים אחדים, ותאמר בומן על

דרך

אוצר נחמד

קול יהודה

שכונס השטן, וקחנים סדניים (דברי המגר): ועל הדרך יחזק נאמר אחד וכו'. המורה כ"ג ל"א מנ"א כחכ לא יאוח אל"ו ית' הבר האחדות לביטוח אללו מקרה קרה למנא, כענין מלך המום ונבורה. והכל"ג בספר מלחמות מאמר ה' ח"ג פרק י"ב חלק עליו וחמך חכ"ו האחדות מקרה נוסף על העלם. ואכר בעל קול יאכוד השכ כי המכר יאך בדרך המורה. ולא כן אנכי עמד, אבל דברי המכר מלאים וזו מפקקים ונגם מלך האחדות ולא זו הדרך שזכר המורה, אך כוונתו כמו שאבאר: לשלול חכמו הרבוי. כלומר שאינו נתקל בתקיים הכנס: לא לקיים לו האהדות המובנת אצלנו. לא שאנו מיהמים לו האהדות, מאחר שאין אללנו ספ דברי האהדות רק כפי שאנחנו מבינים אותם, ומואלם אין אנו מבינים האהדות המהוי"ב אל"ו יתכ': כי האחד אצלנו מה שנדבקו חלקיו. כלומר אין אללנו שום דבר שהוא אחד באתם, כי כל דבר המובן אללנו והספ יוכל לדבר שהוא אחד אינו רק דבר גשמי שיש לו אורך ורוחב ונחמס כמקום, ו"א"כ אין דבר שהוא אחד נמאל נט, ש"ע"כ יצ"ח שהאחר מה זה האחד וכל מה שהאחר עליו כי הוא לו ספ המסס כמקום ו"א"כ אפשר לחקוק לשנים ושלשם וכו' עד אין תבנית, וכמו שהמקום שהוא טוב עליו מהחלק, וכמו שזודע לבעלי מדידה שכל גשמי אפשר לקבל חלקו בלתי הבלית במתכנס ואין לך קוטן בעולם שלא יוכל להתחלק עוד. ומעשה אין לנו האחדות, רק בעבור שזודע אינו נשדר ועדיין מדונק יחד הוא אחד, ובעבורם לביטוח הוא שיש, וכן שלשם וכו', כמו ד"מ ע"ן האחד נאמר עליו אחד בעודו מדונק בחלקיו, ובעבור שהקדקע הוא שיש ושלשם וכו': והתרמו. ר"ל חלקים דומים זה לזה שמתחברו. כי כאשר תאמר עצם אחד. הוא אחד בעוד שהלקי העלם ביה, ואילו נשדר זה מזה והמכרי יהיו הכנס עמוס: ויר אחד. היא טיטס האחת מענין האהדות, כמו שהאחד המכריש שאלה תאמר אדם אחד שור אחד יד אחד, אמנם אין זה נאמר רק על ענינים שסס מזהים הכנס כמורה, כמו שהאמר ד"מ אדם אחד הכנס א"ע"ס הוא האדם מורכב ונתקל בתקיים הכנס אל"ו קורא אותו אחד בעק שיש בני אדם שהוא כפל האחד, חלילה תאמר ד"מ שאדם אחד נתקל למאה חלקים, כהם שיש בני אדם הם שתי מאות חלקים, ואך נכסים שקרא למאה חלקים אחד בעבור דבוק חלקיו ונעשה ע"ן אחד נתקל בעק שתי מאות, וזה נאמר אדם אחד שור אחד יד אחד, והוא סס מונח במקרה כל"ו הכריכו ממונו, כלומר שזוף או לא מתרכב עדיין יקרא אחד שאין כאן שני כמות, ואם יש שני כרים אין שלשם וכו', ולפי שזה האדם ד"מ או הכור נעשה גוף אחד מתקיים רכיב קרא שם אחד: תגר אחד. בעבור דבוק חלקיו כבש"ע ועוד ועל שטעם כמורא ניד: ואויר אחד. המדונק המכריש חלקי איר, וכן המים, ובעבורם יהיו רכים: ותאמר בזמני על

הרפתי את מערכות ישראל וגו'. והנה איש הנימים עולה גלים הפלשתי שמו מנת ממערכות פלשתיס וידבר כדברים הלאה וישמע דוד וגו', ויאמר דוד וגו' כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אליהם חיים וגו', והיה הפלשתי הערל היה כלחמד מהם כי חרף מערכות אליהם חיים וגו'. הרי כי זכר מערכות אליהם חיים כנגד מערכות פלשתיס שהיו מערכות אליהם ממים, ודברי ההבר אמה לדקו יחדו: ועל הדרך הווה נאמר אחד וכו'. לפי מה שכתב המורה בראשון פרק ל"א לא יאוח אל"ו יתכ' מאר האהדות לביטוח אלקי מקרה למנא כענין האר המסס ונבורה ואלהם. וזחא אשר דברי סס, כמו שהוא מן השקר עליו מקרה הכריכו כן הוא מן השקר עליו מקרה האהדות, ר"ל כי אין האהדות ענין נוסף על בעמו אבל הוא אחד לא באהדות, ע"כ. אף הרלב"ג בספר מלחמות המלחמה ה' ח"ג פ' י"ב חלק עליו כוס והאלום במשפט ידו להבין ולהורות שאין האהדות מקרה נוסף על העלם. ואין שיהיה, הך המום שכתב כי אין אמרו אחד בחקו ית' לקיים לו האהדות המובנת אללנו, והיא כמות. הוא הדבר אשר דבר הרמב"ם בראשון מה' וסודי מורה ה' ח"ג פ' י"ב חלק עליו וכו' אל"ו אחד שאין כיהודו אחד מן האחדים הנמלאים בעולם, לא אחד כמין שהוא כולל אחדים הכנס, ולא אחד כגוף שהוא נתקל למחלקות ולקצוות, אל"ו אחד שאין יחוד אחד כמותו בעולם, ע"כ. וענין מה שכתב בעל העקרים מאמר ב' פ' ל'. והאשר שזוה כיון הראש"ע בחמרו על פסוק והוא באחד ומי ישיבט (איוב כ"ג) ח"ל, והוא בזהה כי אומרים שבה"ס נוסף, והאמת שאינו נוסף, ולא אוכל לפרש כי יש בו כוד גדול, ע"כ. ולפי דרכנו יהיה כודו שהאל ית' הוא בזהה, ר"ל בדמיון האחד דרך העברה לא אחד ממש, כי מקרה האחד גם הוא לא יקרא, וכמו מהו ורכן עדינו לבלום כל קרוב אל"ו הכרונות האחד המובן אללנו, רק יבא דברנו אל"ו ובעבורו לאמר אחד לא כאהדות או לא כאהדותה כמו שקדס. אכס כי יש לי כדברי הראש"ע פירוש אחר פונה אל כונה אחרת, כי ידמו על היותו יתבדק בהכונה האחד המכריש אשר ממונו יתכן לו לעמוד על יצונו יתכ' בזופן קרוב וממיהם לשכלנו, כי כמו שהאחד המכריש חיינו מספר והוא ראשיה כל תמונות המספרים נמאל

בכלם וכלם בכללים בו כחכ, כן הוא ית' אינו דבר מהנבראים והוא ראשיהם נמאל' בכלם וכלם בו נכללו באהדות פשוטה שלימה לאין תחילתו. והלא זה דבר הראש"ע עמו"ס שמוה על ביטור סס אהים, באמת כי כל המספר הוא בזהה ככה הוא בכל המספר במעשה וכו'. ובנ"ל תש"כ כתב זה הספ הכיכד הוא האחד שהוא בעמנו עומד ואין לו זורק לאחר לפינו, ואם הסתכל מפאה ההשבון שהוא ראש הכל וכל השבוק מהמחמדים הוא, המנאל האחד שהוא האחד הכל, על כן כוד התפללות והתהללות ועמס וההגדלתו והתקדשותו ועוד חכר בק' הפתאר, והנה האחד אין לו המורה והוא כדכר כלל לכל הממוטס כי אמרו יאלו, ע"כ.

דרך הדמיון בנזף המתדבק, יום אחד ושנה אחת. והעצם האלהי מרוסם מהדביקה והפרידה, ונאמר אחד לשלול הרבוי, וכן ראשון לשלול ההתאחרות לא לקיים לו ההתחלה, וכן אחרון לשלול ממנו הכליון ולא לקיים לו התכלה. וכל המדות האלה אינם דבקות אל עצם כבודו ולא מתרבה בהם. אבל המדות התלויות בשם המפורש יתברך הם היצירות מכלי מצועים טבעיים, כמו יוצר אור ובורא חשך ועושה

אוצר נחמד

קול יהודה

על דרך הדמיון. כלומר נזמן שעיני חלק אחד נא חזר סור חלק הקודם לו, והכניו כשיחברו חלקיו כגוף זה אחד סור זה, אך כאלו זממין שנשטפו קצון סרבה חלקי הזמן זה אחד זה אלו קורים לקצון כזה ד"מ יום אחד או שנה אחת. ככה לסברה החכר שם אחדות כונה אללנו על העיני הבקב ונחמזר מרכיב חלקים ועשש אחד, והסתאחדות הואו נקרא אחד מאחר שאין דבר גמתי שעולם שיהיה אחד, וכמו שאנו קורין ד"מ שין אחד מנו שחמזר מין השור אחד מעני ששכנו ומאוסם של כל אחד ואחד דומה זה לזה, המין הוא נקרא אחד מעני שמקב כל הדומים וסיו לבשר אחד, בדמיון זה נקרא כל המין אחד. ואין לומר כי שם אחד מורה על שאין מנאל דוגמתו ואין דומה לו, שכל ומכיון לנאל הכוונס סיה רליו שחמזר יחיד, ומעולם לא נאמר מלת אחד רק על דבר שיש דוגמתו רק שהוא נערר ממנו, וכמו ד"מ אם סיה רק כך מעטות כל מעט לנכר נקראת אחד כעבור שהוא נעררת מן הקצון שהוא ד"מ מלאם מעטות, ואם החוך הכל ועשש

יחזיר חזרנו כרביעי ס' ג' יעוין שמה. והנה בלחד משני פנים נלויח לך מסחורי הרלב"ע על אמרו והוא בלחד ומי יסוימו. סיס ימייך על רלשו של אחד מהס כנשך שבעך: והעצם האלדי כרוכוס מהדביקה והפרידה. כאלו"ל אין דורשין שאין למעלה לא עורף ולא עפוי, ובלוה הרמב"ם ברלשוין מה' יסודי הורה, ופירש עיניו בש' חלק בלחרו כלומר לא פירוד והוא עורף, ולא הנוד והוא עפוי מלשון ועפו כחףק שלפחיס (ישעיה י"א) כלומר ירחפו חורם כחףק, להסתכרס כאל, וע"כ: וכל המדות האלה אינם דבקות אל עצם כבודו. אחד רק על כנגד המדות התלויות בשם המפורש שיעלה זכרם כסחוך, כי להיוון הלויזת זו מבלי מועשים סעעיים אחר היוון דבקות אל עטם כבודו

יחזיק כסף הרי כל החחוכ נקראת אחד, והקש על זה נזמן, הסחכר עתות הרנס עד שיהיה יום או שנה: כגוף המתרבק. כמו דבר גמתי אשר חלקיו יכילום להחריב כלכר יהיו חלקי הכסף והדומה להם מה שיוצרי כסס הסיחוד והחימור: מרוסם מהדביקה והפרידה. כלומר י"א שיוצרי בו שסכרו חלקיו המדוקים כמו שאל כל דברים כגמתי כעולם שמתפשטת שותפת על אשדות החוקק, כמו ד"מ השמש עוכל להבז ולדמות כי גודל גוסה אשכר שיתחלק לאלפי אלפים חלקים, וכן אשכר להסוך על כמותה אף שגמים כמות ולדבק אליה, משא"כ בעלם אלכי כהשגב וסעולם: ונאמר אחד. כשאלו ואומרים אחד לא כשוותות בליור מניחות ענין שהוא אחד, שכשנבא ללייר עיניו לא נמלט מעלביכ לגנד דמיונו ענין המקבל החוקק, שכל שכל נמנמו ודמיונו אינו ענין רק אחר דברים גמתיים ומעולם לא רליו וולת דברים חמירי, אשם כי מנאל אחד שכליו סה"ל לא גים סוס דמיון לגנד עיניו רק אחרכס כיוון שיש כלון מניחות וככד שאי אשכר שיתרכה לעולם ואינו מקובל מתקיים דרים ואינו נחפס כמקום, שאלו סיה מקבל החוקק וכל דבר שמקבל החוקק סוה מהחכס: וכן ראשון לשלול ההתאחרות. ר"ל מה שאמר אני ראשון וגו' אין הכוון ממו ששוא ראשון, מעני שראשון לא סוהנ בלשון בני אדם רק על הדבר שבו לו התחלה אך שהוא ראשון להכאום אחריו, כמו כיום הרלשון מקרא קודש סר"ל ראשון לשבעה ימי סחג, וכמו הרלשון יסעו. אך דבר שהוא ראשון ואין רלשיות לפניו כמו שהוא סה"ל אין לו ענין בלשון בני אדם, מעני שאין כוונתם זה רק הסגולה מבני אדם, ולפי זה ענה שאלתו קורים סל ית' ראשון אין הכוונס יחס לו כרלשיות אך בלגול ממוה מהחלוארות כלומר ממקומו כוה סה"ל לא סרבו לו מעלמו סוה ח"ו, שנאמר שיהיה אחר סל סיה מנאל ואם כן מחויב מהחלוארות ראשון שאין רלשיות לפניו: וכן אחרון לשלול ממנו הכליון. כמו כן אחרון בלשון בני אדם מורה סוז אחרון לדברי הקודם וכל סיה אם לא יאמינו לקול סלוא האלכיון וסיה אם לא יאמינו גם לבני סלואות סלכס וגו' ונקתח ממניו סוהר וספסס סרשכס וגו', סרי זה סלוא סהני סיה נקרא אחרון שנכך אל סלוא הרלשון סלכסו. וכלומר על סה"ל לשון אחרון לא יוכן כמסמעות בני אדם, אכל לא נא סס זה רק בלגול ממוה סליון, כלומר סוהר יתכ' עומד לנאל שחיס ואין תליון לו, והדבר אשר עומד לנאל לא יעויר שיהיה דבר אחריו עד שיהכר סליון סוה אחרון כסככר לכל דבר שאשכר: לא לקיים לו ההכלה. כלומר לא שנאמר אחרון בלשון בני אדם המורה על אחריות הדבר שקדמו וככלן תכליתו וכמו לאחריו יסעו סר"ל סגל סלוא סיה תכלית סיה תכלית סמכס, וסוה ית' אינו עולת סחת סוהן וכל שיעך לו לא ראשון ולא אחרון אינם דבקות אל עצם כבודו. אינם שמות דנוקים בו יתכ' סוהרס על ממשותם איזה ענין כעלם כבודו כמו ססס השמות סטטטיים והסגולות יסעו וגו' אכל אינם מורים ללוס ואינם רק בלגול ססכך, ומס שיהייב לעולם כבודו אין בו כח מעטותות לקרוה לו סס כלל וכלל: וכל מחרבה בהם. מעני שמות סללו לא יוכן רבוי בו יתכ', כלומר שיתחברו בו ענינים סרכס ממתם שמות אלו, כמו אחד שמשתמע בלשון בני אדם קצון חלקים רבים, וכמו ראשון ואחרון סל גנין בו עיני רבוי שמורה שיש דמיון כוה ויין הדברים סוללים סחת סוהן, וכמ"ס סוהרס סוף פרק י"ז מלק"א, אכל מעני שמות כלן סוהן סוללות בלגול ססכך לא יכנס עמכ סוס רבוי ודמיון, וכן סלר כל המדות סלכות הלויזת ששם המפורש סוכר על כלן כגון רחוק וקדום ודומה לה ממה עוכר למעלה אין כסס שום רבוי: אבל המדות הללויות בשם המפורש וכו'. ומכס למעלה אל רלש סוהן כנס שחמזר סכל שמות סבורא חוץ מהמפורש סס מרות וסכניות סעליות לקחות מהסעליות סכרוזים, שאמנם המדות סר"ל סכנות והסעולות סוהותסס לשם המפורש, סס סליויות מבלי מועשים טעניים. כלומר ססס המפורש לא נזכר על הסעולות מהסהללות אכר הן כוהס כעולם בלכד, אכל סוה סס מיוחם אל עקרי סליויות ומקור כל סעבע: כמו יוצר אור. ככר אחר: סטטיים שששש מעומד כל סוהן סטטניות וסעולם ככלל, ואילו יסככל שששש יסות סעולם

ועושה נפלאות גדולות לבדו, ר"ל בגזרתו והפצו מבלי מצוה מבה אחרת. ואפשר שזה רצה באמרו וזרוא אל אברתם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, ר"ל בדרך הבח והנצחון, כמו שאמר לא הניח אדם לעשקם ויוכה עליהם מלכים, ולא ברא להם מופת כאשר ברא למשה, ועל כן אמר ושמי ה' לא נודעתי להם, ר"ל ובשמי ה', מפני שבית"ל באל שדי תשרת לשניהם. ועושה עם משה וישראל מה שלא הניח ספק בנפשות שכורא העולם ברא את הדברים ההם בריאה חדשה מכוונת, כמו סכות מצרים וקריעת ים סוף והמן ועמוד הענן וזולתם, לא מפני שהם גדולים מאברתם יצחק ויעקב אך מפני שהם רבים והיה הספק בלבבם, והאבות היו בתכלית האמונה ובר הלבב, שאפילו לא היו פוגעים כל ימותם כי אם רעה לא היתח אמונתם באלהים נהלשת, ולא היו צריכים אל כל זה. ונקרא אותו חכם לבב מפני

אחד נחמד

קול יהודה

כצדו: ואפשר שזה רצה באמרו וזרוא וגו'. כיון להעמידו על חמקת החלוק אשר חלק בין המטעים הנאים מאלו יהי' בלמעניים טעניים ובין הנאים מאלו בלחם, ממה שרמזו כי על החלוק הזה יוסף מאמר הכחוז וזרוא וגו', כי בלחמו באל שדי כיון אל המעוה הכללות בלמעניים טעניים, ובלחמו וזמי ה' כיון אל החלוויה בשם המפורש אשר עשה להפיל עם משה וישראל ולא עשה כן עם האבות. ומה שאמר מפני שבית"ל וכו'. הן הן דברי הרמב"ע ה'

כללנו פיר שפירת האור הוא היום כוללת לכל הנמשל חת השם, ומפני שהאל ית' מטעיו על גבא השמים ברגע אחד דגם גלי הספק ואלוהים אז ככר היו נעסדים כל כסיליטם ומאוריהם, לכן נאמר יזר בשם הוה, כלומר שזר המיד ומתדע ככל היו, עם שמש ארציית, ומתאר שאין לאור סכה למעוה מכל העוטים אשר בעולם הסגל ממה שני אדם מעדישים בזה לכן מתחמה הכריאה הואל לשם המפורש: ועושה נפלאות גדולות לבדו. ר"ל היצירה הנפלאות וכללן נכסים סיועוים כיון מגדר הטבע והכסוי הכל נחלם בשם המפורש בלבד, שעל זה מורה שם הוי"ה, שר"ל מידוע שעולם בנצחן מוחלט והסתמווה כפרט או ככלל כפי גזירת

תכמתו יתברך, וכן כתב הרמב"ן ז"ל בריש וזרוא: ורצה בא למעט אל אחר עמו כשתוף המעשים האלו, אבל הכוונה שהנפלאות בגדולות כעון הסופך והאור ובריאות גבא השמים וכלל זה ממשש הכסים שכל אלו אינם יוצאים בהתפלגות הטבע על ידי סכה למעוה, בלתי מתייחס' לבדו: ואפשר שזה רצה באמרו: בא לפרש ששם וזרוא אל אברתם וגו', וכבר הודע ששם אל מורה על המעוה והנצחון, ורבותיו ז"ל דרשווה מלשון משדד המערכות כלומר שמשכך מערכות השמים והמלכות הטעניים אל אשר יתחזק יעם: בדרך חבה והנצחון. שנתן רחמים להאבות לשמור לאחם ובוואם ונתן תאם בעיני כל הוואים ולא יכלו לעוה אליהם כל מלכי ארץ אע"פ ששם סיו גרים באלעולם. אך כל זה הוה נגמתי סתמיס הקדומים אל הטבע ולא סודך בשם בריאה חדשה, כמו נעני פרעה שכבר יוצאו אכסים בעלי געש ארץ, וכן עזרה בעד כל רחם לאחימך אשר יקרה סוה מדד הטבע ולא הוה עיקר הענין דבר השם אע"פ שהוה מעשה נסים: לא הוה גזירת אדם לעושקם וכו'. לא עשה לין נסים מפורסמים להועלתם ארן קדו כדי לשמור אותם מן הנסיקים כפי הסכרת והאורן לנס: וזרוא ובשמי ה'. שדורו לין לפרש שהאבות לא ידעו מהשם המפורש, אך כהוונת ביה שמש שסיס נחלם לחיות בהשגחתו והשגתו אותם כלל הוה דרך שאר מדות השם, וסוא אל שדי המורה על היצירות דרך השתלגות הטבע, כי זו לבד ספקו לנס לנסל אותם ולכלל לרכס בעיניו עולם הוה, וזה שאמר וזמי ה' לא נודעתי להם, יצורו ונחש יוסי' אל טוד לנס, ולא הוה לנס נסים ומפורסמים מה ששם זה מורה עליו: מפני שבית"ל באל שדי תשרת לשניהם. כוה כבי"ח באל נקראה בית' מתכרת שזרוא וטופת לו, והוה מטרת לשרת, והוה משרתה ג"כ למלח וזמי, והרי כלילו נכתב ובשמי ה' לא נודעתי לנס, ויזואו כוה מאל ארין ויוזוך וזה שדי, שר"ל ומתה שדי, והס"ו מאל מתמשש לשיטס. כמו כן בבי"ח אל באל שדי, וכו"כ הרמב"ע ריש וזרוא: ועושה עם משה וישראל וכו'. כלומר ביאור ענין המתאר שאמר השם וזרוא אל אברתם וגו' וזרוא כוה, וזרוא לו הש"י שזרואו לברוא הישות לעשות ועלאות לעיני כל, וזה גגה שאמר מהש למח הכרעותה עם הוה למה זה שלהונו, כי הרס למשה על מתלחתם רעס לבני ישראל על ידו מטרעה ונגלש בעיני העם שאמרזו אליו ירוא ה' עליכם וישועו וגו'. והס' שבינו עתה תראה אשר אברתם לפרעס, ר"ל מעשה הכל יאמיניו וירעו עניוים ובשפיות גדולים, למען לא יתאר ספק בלב העם שסוא איוצור וסוא הכורא ולא תהקר ידו מלברוא הישות החדשה ככל האורן, והרי זו בא ללמד ומתאל למד מתברר לנס שהכורא מידע העולם הארין, וזוא שמה האמונה ורלש הכורה: בריאה חדשה מכוונת. כלומר שסיסה הכריאה הוה כהוונת מיוחדת להשלים לזרם האנולה להתקוע אמונה הש"י בלב העם ולא לזוך שום דבר אחר: כמו סכות מצרים. כמו הכניס והוכרש שנהללו כרים ונכחזו חתך עם המבדיל בין הפזריים ובין ארץ ישראל ח"ל כרים כחופך כחול ומסולו שמי שהוה יושב לא הוה יכול לעמוד: אך מפני שהם רבים וכו'. ר"ל האבות סם עמלם סיו נביאום ומין נעין ידעו את ה' שר"ל הכורא. אמונה זו חסר שיוזן כל עם ה' נביאום ולוואו שרואו בעיניהם לא האמינו: ובר הלבב. וזי כוה: ושאמר לין חויו מועים וכו'. חוספו עוד לומר שמתברר ליישועת את ה' אל עמלם שר"ל מתחמת נזקקם אל הוה צריכים למופתים משיים לתוך אמונתם בהשגתה פריית ויכולת ה', שחף אילו הוהת אותם ביד אדם לעשקם ולא סוכית מלכים עליהם וכו' ואזכירם ברגשם, שר"ל לא סיו נועים מאמונתם כלל וכלל, ואין כנס בא שאל לזר למעט כנס עדין: הכם לבב. ע"פ

סמני שהיא עצם החכמה, ואין החכמה מדה לו, אבל אמיץ כח מן המדות המעשיות:

אמר

אוצר נחמד

קול יהודה

כפי' נאמר עליו הכס לנב ואמיץ כח (איוב ט'). כהה חסם לנב הכונה בה שהוא יתכנן מקור החכמה, כי אמנם לא יתואר שום דבר בחכמה אם לא ידיעת ה' ופלאי כרמויו אשר ברא ה', ואין מילואה לתכמה וזולתו יתכ' עניין שנאמר (יחזקאל ט') אל יתהלל האדם בחכמתו וגו' כי אם בראש וגו' סגל יודוע אופי: ואין החכמה מדה לו. אין החכמה גם תואר לו יתכ' אבל הוא עלם החכמה: אבל אמיץ כח מן המדות המעשיות. ר"ל שקורא לו חסם זה אם המעשים הנראים בעולם בבה וגבורה, כענין שנאמר המעתיק ארץ ולא ידע (איוב ט'). ומענין הפעולות כאלו הנראים ממש יתכ' נקרא אמיץ כח, כמשל בני אדם המכבידים דברי כבוד שיאמרו אליו נכחם, אמנם לא יתואר לו ככפי' היותו כח הכובד בכל דבר משא, ובהשפעתו והענין יתקיימו הרים הכבידים וישארו סכנדים על משאם, ואולם אם בהשגתו יושג מהם זורחם הראוי להם כענין נמלחו ומלאיכה יכלו ומנעם אלהים מכבודו, ואז לא יתואר לו יתכ' כח כענין אף כפי' האזן ורעון, וכענין שנאמר סוף דורם יגועו וגו'. ולכן יהיה אמיץ כח מדה כמו מדת קנה וקוקס ורומם והענין שזכר למעלה:

א"ד

כזה נבול לנבתי עברו, רק מקום ההנהי להתגדר בו כל הקרב הקרב למלאכה הקדש וכל הרוצה לישול אה הש"ס יבוא וישול, וכמשמט יאל על הארץ מנונה גנדו עבי הספקות יעברו על פי דרכו אשר יבין לו, בוא יבא דברו אליו וכדמורה'. ולא עלי הך כאשר יאמר לאמר לא שם מפורש המלאכה שגיא כח מכלל ה"ג מדות בחכמה ה' ה' אל רחום והענין וגו', כי עד וקנה יושל במספרם, ואין יאמר החבר כי שמוה הבורא חוץ מהמפורש הם מדוה. שלא ידך ואחוז בהשוכה זה מעטם הראש"ע פ' השא כי השם הכבד הכניסוהו במדות עם היותו שם עלם בכחינה הריבוי ולא השגו להאזיח האחד, כמו שצנדי כוונה חיים רק ז', ובעבור שהאין כמו השפטים הכניסו במספר. וכמו כן י"א שפטים נולדו כפדן ארם ויחמן נבדו נולדו כפדן כענין, ולא כלם כחידי אלה בני יעקב אשר יודע לו כפדן ארם. וככה בשפטים נפש ירדו אבותיך ממריהם, ומנשה ואפרים לא ירדו כי שם מולדו. ולדעתי השם הראשון עלם, והשני חאר. כי שם היות שיהיה שוים בזהויות, כבר כתב ה' שמוה כי שפטים הוא זה השם כמו חאר, ע"ד ויחבר ימי עולם משה עמו, כי משה שם עלם והם הוא כמו חאר מענין משיהם והולאה. והשם הכבד כשהוא חאר יהיה עמו המעמיד האויבו, על כן ה' סמוך לאלהים שהם המלאכים הקדושים, והוא סמוך גם כן לנבואה שהם צבאות השמים, ואילו היה שם עלם לא היה יטול ויולד לו ובכ' נחום השפוט השמות כאשר בא לחרוהו כי שם העגם לא יסמך כהג ז"ל, ואין ראהי מחוד השם הכבד והואר כי יש לו סוד עמוק, על כן נחשב הוא אחד מי"ג מדות. וכמוהו ויזכרו ימי עולם משה עמו. ויש אומרים שהוא משה ועמו, עכ"ל. וכוונה מפורשת ממה שזכרנו. וכבר יחשב שלזה כיון ההכר בלמרו כריביעי סימן א' והדיקות והמשלה היסירה חייגי כי אם בשם הכבד יו"ד ה"א ואו"ה"א הוא שם נודע רמז אליו במדות, עכ"ל. כי בלמרו רמז אליו במדות בראש עניון אל ה"ג מדות המכרות בכחבו שיהי"ג מן מדות משה יסופרו על עגם שם הראשון, לא שיוחלם עליו שם מדה, שאם כן נמלא כוחר אה עלמו בשכבר הוליא השם המפורש מכלל המדות. אכן משפס בילור דבריו על ככון בשער מקומו השורט. וכבר היה לנו מקור נפתח להחזיר ספק השלם עשרה מדות ריקס, בלמרו כי השם הראשון גם הוא חאר ומדה, והיה עניני כמו שכתב פליו ההכס סגורנו שהוא הממלא ששה חייגי ישט, והבני יהיה ענינו שהוא מקיים מילואה כל נמלא, שאין לשום נמלא קיום מילואה אצתי השופט ממיילואו, ובכן לא היינו כריביעי לשמוך על הכלל כדברי הראש"ע שזכרנו. והכמינו ז"ל הסבירו פנים לזה בלמרוס כי שניהם מדה רחמים, אחת קודם שיחטא אדם, ואחר חאר שיחטא וישבו. וזו היא ההדה כי רחמיו יה' לא יפינו טעמם אפתי רשע אשר מרו ועצלו אח רוח קדשו הבכ"ה, ועוד ידו נפיה לקבל שבים. ואנידה לך רשום כבחה אמה, כי ליוס אביע אומר על הנושא הלא להניר המעשינים, לילה יהוה דעה על הקירח ענינו, כי בהמוות עלי משכב רוח על פני יחלף ויעטר ויקרא אם אשר בו נהטורתי לחקר על ככה:

שדח

ג אמר הכוזרי איך תעשה במדות שהם יותר נשמיות, כמו רואה ושומע ומדבר וכותב על הלוחות ויורד על הר סיני ושמה במעשיו ומתעצב אל לבו :

ד אמר החבר הלא דמיתו לך בשופט צדק שאין חטא במדותיו ויוצא מדינו הצלחת עם וכבודם, ויקרא אוהבם ושמה בהם, וגזור על אחרים בהריתם בתיהם

אוצר נחמד

קול יהודה

ג שהם יותר נשמיות וכו'. כי עם היות קלת המעשיות המכרות בקדומת מורה על הפעולות ומשכות לחומר כרחוק והטון וכיוצא, מ"ט אין ענין הנשמיות מהפרסם בהם כהתפרסמו באלו, כי הראיה והשמיעה והדבור והכתיבה הן פעולות נשלמות בכלים גופניים, והידיעה מורה על השתק הגוף ממקום אל מקום שפל ממנו, כדבר המורה פ' ה' מהראשון, בהשקפה להם לפסדים, לשה עם היועצ נס הם הפעולות הלפס כרחוק והטון ותביריהם, הרי אלו יותר מפורסמים בהוראה הנשמות מלד השמחה פני השמח והנעצב למראיה העין שזה מורה על הפעולות חזק ועשה בחומר. ואם בזה אלה ידברו אלה על סדר כה העצה להם לפסדים, לשה לך ראש מר דרור מלך ב"ו שופט ארץ, ומלחא בו כי חדרשנו כל החכמים הללו על סדר. ובכן יתהם מלד ענין השאלה עם ההשקפה החומרת הלא דמיתו לך בשופט צדק. וזה כי עיני המלך משתוקקו לראות את המעשה אשר יעשו, ואזו קשבה למטון הקהה שפן מתייבות בני מדינתו אם תהלהבו במישרים, והוא מדבר נושא ונהן חמיד על דלק משפסם, וכותב על ספר מלחמי הקיץ ומשפטי, והכל כהנהג על ספר הזכרונות ישל כל מלחמות חכמיה פעולותיהם של כל בני המדינה. וכל זה ע"ה מחמת ההנהג עין רואה ואזו שומעת וכל מעשיו בספר נכבדים, והוא נעהק גם כן ממקום אל מקום שפל ממנו, כי ממרום שבהו על כסא מלכותו ישגיח בסחר המדרגה, הגבוה ישליל בדרתו מן הכר אל העם לפקה על עסקיהם, ובראיותו טוב מלב דר הכוזרי ישמה במעשיו, ועל הפך זה יתעצב אל לבו :

ד הלא דמיתו לך בשופט צדק. בסומן שלמי זה נא מלכו משפט נדק הגורז גריב אדם אחד ובעושר אדם אחר משנה נבוא, כבדי לבכר אל האון החיר לנס הכתובים לתאר את הכורא בחוזרי מלך ב"ו השופט כל שאלך ודק מתוך כסאו, אשר במדותיו האנושיות מתנגב בהסידות ומוכיה במיזור את בני העולם : שאין רמא בחברותו. אין חסרון במדותיו שהיו המדות המועטות בו מלד חומר גנוף מביעות אורו לעות משפט כמו הפעלות והאגות והאבה הממון והאמת בני אדם ומיעוט אמונה, שכל אלה הם גורמים לברדיק את הרעש ובכסף, והוא מלשון קולת אל השופט ולא יתעא (פוטטיס ב'). ותבנה זו השיב בדרך כלל עד הגדות הנשמיות היורר מתמימים, שאהר שיתואר שופט בשר ודם אדם שלא ידובר עליו תהלים בזמנים לקרב עמו בני כהנה בני אדם כמו שגמאל וכוך : ויוצא מדינו הצלחת עם וכבודם. ר"ל השופט הוה אשר מלכותו בכל עתא ובשפט נדק הוה לפעמים מתקן משפטו הדיק שיגזור על עמו טעוב ויליגו דרכם ויגדל כבודם, וזה עשור נדק טעם ונעוהתם הנאמנם : ויקרא אוהבם ושמה בהם. הנה נאמר על השופט הוה שזוה אוהב עמו ושמה בשלומם ונעוהם, אפי"ל אלה גרוע להם זו מלד האבה אל מלד נדק השופט, וברין שיעלו שרם מלד מעשים הטובים, עכ"ל לפי דברי האוכיב לגמול כל הטוב שישפך לאהבו קרר השופט כוהו אוהב העם ושמח בהם. וכדומין ויהוה לך נאמר ישמה ה' מעשיו באלהר שני אדם וסוגיע על כל האמת והדיק שני חיוב השמחה ורעונו יתבדק במשפט דלק ויהוה לו השמחה, כמו שהאמר שאורכם דברת חורס לשון בני אדם, לא שיהיה חם ובלום השמחה בעלם הש"י המעורר בהמה, כענע באלים שלא יגיע ל דבר אשר הוה שוקק אליו ומחזיר ממנו המעורר בו כשמהם : וגזור על אחרים בהריתם בתיהם וכו'.

כלומר איך תוכל לרש המדות שהם מוריס ויחר על הנשמיות כמו שמוריס המדות שהנחתם : כמו רואה. בעיני שנאמר וירא ס' כי רבה רעת האדם. כי ענין הראיה האדם ובעל חיים הוה על ידו כלי גשמי, והוא העיני אשר מקבלת ויליגו האורם הנכסלים מגשם עב ומקפו ומשקניהם במוכית טעמי ויודים ודקיים בחזרי טעמו ומשם הרגש הראוטי. ועל איהו דרך טבל להכירי זה בש"י המרומם מכל גשמי ורמות עיני גשמי : ושומע. וכן קשמע הוה ליל כשמע האור מקל הדופק מניע האור הסמוך לו עד שמתקן לו את שמתקן אל מות השמיעי שנאון האדם, גוף האון נעשה על חכונה נאלא להכיל קול היורד עליו ולהכתיב קולו עיני החוהר, והוה חוש יותר גשמי מן הראות, ויותר מזה הדבור הנחקר מכלי הדבור שנאדם : וצבת על הלוחות. וזה מורה יותר על הנשמיות שאל יעזיר קה ביד כותבת בעט כופר : ויורד על הר סיני. זה נראה יותר מן הנשמיות כליו ח"ו יתקן ויור כל ממקום למקום אף כי אל מקום לו וקטן כמו הר סיני, ואף יתכן לדמות זה לאשר השמים ושמי השמים לא יכללוהו : ושמה במעשיו ומתעצב בלבבו. ועוד גדולה מזה עיני ישמה ה' במעשיו, המורה ח"ו השמחה והפעולות כי יתעל בשמחה מדינתו אם די אלו רואה את הכורא עד שהשתהדוהו שטור מניעו אל השמחה ואל טעבות, כמו שהאדם אם יראה מעשיו מלתיים ישמה, ויחננה כהשפסם עד כי יתרח ויאל לבו, ענין שנאמר ויתעל אל לבו. ואיכס טבל לקרב טעוניהם הללו כי אנושלב :

מלכו משפט נדק הגורז גריב אדם אחד ובעושר אדם אחר משנה נבוא, כבדי לבכר אל האון החיר לנס הכתובים לתאר את הכורא בחוזרי מלך ב"ו השופט כל שאלך ודק מתוך כסאו, אשר במדותיו האנושיות מתנגב בהסידות ומוכיה במיזור את בני העולם : שאין רמא בחברותו. אין חסרון במדותיו שהיו המדות המועטות בו מלד חומר גנוף מביעות אורו לעות משפט כמו הפעלות והאגות והאבה הממון והאמת בני אדם ומיעוט אמונה, שכל אלה הם גורמים לברדיק את הרעש ובכסף, והוא מלשון קולת אל השופט ולא יתעא (פוטטיס ב'). ותבנה זו השיב בדרך כלל עד הגדות הנשמיות היורר מתמימים, שאהר שיתואר שופט בשר ודם אדם שלא ידובר עליו תהלים בזמנים לקרב עמו בני כהנה בני אדם כמו שגמאל וכוך : ויוצא מדינו הצלחת עם וכבודם. ר"ל השופט הוה אשר מלכותו בכל עתא ובשפט נדק הוה לפעמים מתקן משפטו הדיק שיגזור על עמו טעוב ויליגו דרכם ויגדל כבודם, וזה עשור נדק טעם ונעוהתם הנאמנם : ויקרא אוהבם ושמה בהם. הנה נאמר על השופט הוה שזוה אוהב עמו ושמה בשלומם ונעוהם, אפי"ל אלה גרוע להם זו מלד האבה אל מלד נדק השופט, וברין שיעלו שרם מלד מעשים הטובים, עכ"ל לפי דברי האוכיב לגמול כל הטוב שישפך לאהבו קרר השופט כוהו אוהב העם ושמח בהם. וכדומין ויהוה לך נאמר ישמה ה' מעשיו באלהר שני אדם וסוגיע על כל האמת והדיק שני חיוב השמחה ורעונו יתבדק במשפט דלק ויהוה לו השמחה, כמו שהאמר שאורכם דברת חורס לשון בני אדם, לא שיהיה חם ובלום השמחה בעלם הש"י המעורר בהמה, כענע באלים שלא יגיע ל דבר אשר הוה שוקק אליו ומחזיר ממנו המעורר בו כשמהם : וגזור על אחרים בהריתם בתיהם וכו'.

עד

בתיהם והדירים אותם, ויכפרו עליו בהפך זה שהוא. כואם אותם וכועס עליהם, ושהאוויר וכל הנופים נפעלים לרצונו ומצטיירים כדברו כאשר הצטיירו השמים והארץ, ונקרא כותב ומדבר. וכן מצטיירות מן הגשם הדק הרוחני הנקרא אצלנו רוח הקדש, הצורות הרוחניות הנקראות כבוד ה', ונקרא על דרך העברה ה' בלבד, כמו

אוצר נחמד

משפטו האדק גור לנאות ולכבוד ארום עם ולסמיים מריסם : ויכפרו עליו בהפך. וא יאמר בלשון האדם כי האסוף כוסם עליהם וזה ארום ומוכז כסם, האף שלא מלך כסם והשגלם קרה ארום כאלם אלך כך הדין טמן ויטוור מחייו . כן נאמר על הש"י כדי לכבד את הארון . וזהו המכר הכיני מתלה עד תם שמיים הכוזרי כעננותיו משמחה ועגלות שסם ענינים טקיים ויכר אל הנשמות , ואח"י חור אל טענותיו מלך מנין סדורו והסמיים ויטוירם עם שיהיה הכל כמתמד סר קני : ושדוארו וכל הנופים . כל היסודות : בפעליים לרצונו . מקבלים פעולות שונות מפי חפן הש"י, כי כש סכרל כל הנופים ומקיים ארום ומשמעי עליהם ככל רגשו שישלחו על ענין שסם, כיד ר מקבל לביטוי ארום אל ענין אחר ולהלכינו ארום כל ענין וטוור שירלם , וכמו שהסדור היוולא מפה ולגון כן אדם מגיע אל ארון הכרז כאלמנטות הסודי המתעטע מתחוק הסכסכה . והלשון , כך ועל כפר סיה ועל חמורה סוחל לא יקסע עניני ס' לנאות על האוויר , ר"ל לביטוי ארום על ארום יזיר ידוע עד שיטפע ממנו כדמות דבור כלארם האכזבים הטוכיטם לקבל דברי קדשו : ונקרא כורוב ומדבר . כלומר כלארם ותפעולם האכן לכוולו לקבל חמורות ארוםות וא למר דרך סעברס כחוביטם הנארום אליהם , וכן כהסכחטם האוויר להטמיע חפן ס' אל גנין נקרא חמדי : וכן מצטיירות מן הגשם הדק הרוחני הנקרא אצלנו רוח הקודש וכו' . ר"ל שז סלמו קוקים רוח הקודש הטוונ כוס שיש גשם דק כמו האוויר וא סלם ויטוור אכר סיה מלכטם להרוחניות הסוכין בו , כמו שגוף כן אדם מלכטם להטמיע כן יש גוף ויכר דק מלכטם להארוות הנארוות לנביאים , ולא דעטם סקוקים שישמרו כי הנביא לא ירלע שום ענין רוחני עניניו ממש , רק דק דעטת לו יצוור סכסלי , אלל נאופס לו דעט סמקוליים שטעין ויכרל יחיו וירבו לזרווח כוחמיות הנארום לנס , ולוח נקרא רוח הקודש סיהו רוח ארויני דק כן יתלכט ענין קדושה הרוחניות : והקראות כבוד ה' . ועל ענין ס' נאמר ויטוור כבוד ה' על ס' טווי , והאלכטות כוחמיותם גנשם דוק ככדי שיהיה אכר להכינו כחוט הנארום , וכמו שנאמר ומלחם סנדו ס' אלל אכולמל כרללם סרר לעיני נפי יצאל , וכזס ר"ל כעננותם דוק סיה יתכן עזיר לשון אכנתם מקום ותעטת ויידס , כמו שנאמר טעטת והטעקת כרלס כגבורו עקת ממקום למקום , אל"ס שכתובת סיהו רוחניות לא יאמר כן לטן טעטת כחט שיחמרו סוקוקים , ע"ל נאמר כס טעקת ממתת גוף האדם דרך סעברס כפי טעקת גשם דק סהו : ונקרא על דרך העברה ה' בלבד . הכבוד סיה נקרא

קול יהודה

עד אמרו בלי ההטחה בו טעין . כי הורה כזה שהטחה והכעב עם יתר הסכסליות לא יאווט כעופס דקכ ככר חס ועל סקן כעופס כל הארץ ויח' שמו , ולא יאמר זה עליהם רק דרך העברה . ובכלל זה ג"כ תשובה מספקת לענין הנארום והטמיעה , כי מלכר ידמה ענין לשופט דקכ וואו על פי הנארום והטמיעה ויכס את הזכחי ויחייב את החייב , ומקם היותם מסכסרים עליו כבלה על דל הסיים עמוד כמתאמר ולנטיירו כחללו וכן הדגופים נפעלים לרצונו וכו' . סהול לתשובת ענין החוביטס והדבור ככר הוקדס ענינו כרלשון ס' פ"ס , כאלמה כי דל הסיים עמוד כמתאמר ולנטיירו כחללו וכן יקטייר האוויר המגיע אל ארון הנביא כזרותות הארויות שכן מורות על הענינים סהול חפן להטמיעם אל הנביא או אל הסוון , ע"כ . עוד המשיל שם ענין למוות וכחיתתם לנביאות השמים ולגזירתם יס סוף לגזרים , וכן הן הדברים הנאמרים כלאן כלכיוונם ונקומתם . ומה שאלמר כלאן ובצטייירם ברבדור , אין להבין ממנו שיהיה לו דבור קודם , ע"כ נלכט כספק עמנו כמתמו ממנו לומר לך דבור גניני , רק ענינו שמצטייירים כזרותות הארויות המורות על הענינים וכו' , וכמו שהוריס כדבריו כרלשון סימן פ"ס שזכרנו , חיה סוה לדבור . ודמו ג"כ למת שירב כרוביטו סימן ח"ה על כיוור ספר וסיופור וטופר שזס ג' ספרים הנכרבים כסכר יזיכה אכר כרל אלהים את עלמותו כסס . וביאר את החכר כי סס כעגד מחסכה דבור ויעטתה , כנארוו ומכנה לנארום סוה וירטווי , ודברי האלהים סוה מחמנו , ושיעור האלהים סוה דבר , סה עב סככר וסיופור וסכופר כקח דבר אלה ע"כ . אחר כך האטיקן שסכובו על הירידה אכר לא יזכר כס דע הנה . וזה כנארוו וכן מצטייירות מן הגשם הדק הרוחני וכו' . וסענין סיה וינכר לך כסכלוקן אל מל פי מטרס כרזוקך כי לפי עליו מדרגה הנמלה סכענינו יתוח לו דקת החומר אכר יססוה ממנו . וכמו שהוריס ר' אליעזר הגדול כפרקיו וטוור סוה ככ"כ , שמיים מתיכון ככרלו מלור לכבוט על הקב"ה לקח וטסה כסמלה וסיו נמתחיים והולכים , שנאמר עטתה אור כסמלה וכו' . הלך מתיכון ככרללם מלל סחחה ככס הכבוד לקח חרק שנאמר (איוב ל"ז)

כי נלתי יאמר סוה ארץ . וטעונו לדעת הרמב"ן (פ' כרלשית) כי כעבור שירלו והכמיים לפעולת החומר הרלשון על הכלית ולפעולתו דק מן הקדיס לא ירלו שסמטיים שזול גוף מתעטעטע בעל חומר ויזיח סס הככרליים מן האד . אלל אור הלגוט סוה הנכבד הרלשון וממנו יאל חמר הממש כעמיים , ונכון לררן חמר אחר ולינינו כדקוח הרלשון , וסוה שלל סחחה ככס הכבוד , כי ככס הכבוד ככרל וממנו סיה סבל סחחיו , וממש עטתה חומר הלך , וזהו סוה שליטי ככרליה , ע"כ . ואס כס יאמר כדברי סכעניים , מוז גס עתס כעזרים אכר מללגה מן הכעני , כי גלי סקן ככרל להס סכוד גשם דק כרויה נקרא אללנו רוח הקודש יאל חמרכ

כמו וירד ה' על הר סיני. ואנחנו עתידים להוסיף על הענין הזה ביאור כאשר נדבר על החכמות :

ה אמר הכוזרי אמור שתהיה בצול מכל המדות עד שלא נתחייב רבוי, מה יצילך ממדת החפץ שאתה מיתם אותה אל הבורא והפילוסוף מרחיק אותה ממנו :

אמר

קול יזודה

ארצ נחמד

חמסר אשר יתהוו ממנו. ומדרגות מדרגות יש ביצורים ההם לפי מה שזכור ברביעי סימן ג', כי יש שכולם לכבדו ראות הנבזים, כמראה המשכן למשה בהר, וכמשתד ויעבור, וכבוד ה', וחלוחו, על הדרך המוכרז שמה. ויש מה שראונו סובלת אותו, כמו עמין ואש זוכלת וכו'. ויש אחריו דק יותר עקד עד שיגיע לפדרגה שלא ישיגנה הנביא ואם יכרוס אליו מהתק הרכבתו וכו', כמפורט שם במרכזה. ובאורו מראה אור במה שזכר הנה הנטייתו האורות הרוחניות הנקראות כבוד ה' מן הגשם ההוא הדק הכוחי הנקרא אלנו רוח הקדש, והכבוד ההוא יקרא ג' על דרך העברה ה' ברלב כלל לוי כבוד. וזהו עמין וירד ה' על הר סיני, לא שמיחם הירידה אליו ית'. ועל הדק הזה יתבאר מה שלמד בראשון סימן ג' אלל עמין המשכן וכל מלכותיו הרלו לו רוחניות ונורחם גשמיים. כי קראם רוחניות להקווחם מן הגשם הדק הכוחי הזה הנקרא רוח הקדש. והורה על זה ברביעי סי' ג' בלמרו תחליתו האורות מן צעין במראה ולא במדות כלל אשר נראה המשכן וכו': ואנחנו עתידים לרוסוף וכו'. ברביעי סי' ג' כמו שזכרם.

והנה לשלש חלקים השונים ז מחלקות, כי על השמחה והעצה ועמשה הראיה והשמיעה כלמור נזר היותם כללים במעשיות המכרות כמות ג'. הדיבור והכנה גור על היותם כללים במדות החלויות בשם המפורס שחברו שמה להיות ענינם דומה לבריאה ולקריעת ים סוף. אולם הירידה לא לברוא ית' יתמה רק לברך נברא וגשמי על ק לא נהוה אליה לתה לה מקום בחלוקתו המכרה. וכבר ידעה כי שם כבוד מורה על דבר גשמי, מחז' ה' חלק על פסוק ותמה כבודו יקד יקד כיקוד אש האומר אלל מן אשר ומחזו (ישעיה י') ח' יוחנן ההם כבודו ולא כבודו ממש, כי אל דר' יוחנן קרי למחיה מכבודיה. ר' אלעזר אמר תמה כבודו ממש שריפה בני אהרן, כמו להלן שריפה שמה וגוף קיים אף כאל שריפה שמה וגוף קיים ע"כ. שחרי הושו ר' יוחנן ורבי אלעזר שיהיה שם כבוד מורה מעיקרו על שם, והוא בגוף, אלל שלדעה רבי יוחנן אינו מורה במקום ההוא על גוף ממש רק על הגדים שעליו, ובאמרו ותמה כבודו ראה זו שריפה בגוף, ולר' אלעזר הוא מורה במהוה על הגוף, ותמה כבודו ר"ל שהשמה שבתוך הגוף היא לנדת שריפה. וכבר ידעה מחמור המורה סי"ט מהראשון בשחוף מלא ח"ל, אש חרנה שהשים כבוד ה' האור הנברא אשר יקרא כבוד ככל מקום והוא אשר מלא אש המשכן, אן היקד בזה, ע"כ. ויותר מפורס מהו כהנ שם ה' יקד ח"ל, כבוד ה' פעמים רואים על האור הנברא אשר ישיכנו ה' בגמקום להגלה, ע"כ המוסה. וישתן כבה ה' על הר סיני ויכסהו וכו', ע"כ. ואולם שם ידבר עמנו גם ק כי פעמים רואים זו עמנו יתבדך ולמחמו, כמו שלמד הראוי נח אש כבודך, ובה המענה כי לא יראי האדם וחי, מורה כי הכבוד הנלמד הזה עמנו, ולמד כבודך להגדיל וכו', ע"כ:

ה אמור שתהיה בצול מכל המדות וכו'. ר"ל יונה שיהיה ספורך במדות מעקה מכל פסולה למען שלא נתחייב ממנו רבוי, ובכלל זה שלא נתחייב ממנו גשמות שגם הוא מורה על רבוי הרבנה : אבל מה יצילך ממדת החפץ שאתה מיתם וכו'. הן במעשיות הללקוחה מן המעשים הנאים ממנו בלמעשים פנעיים כמוריס ומעשיר רחום וחמו וכו', הן במדות החלויות בשם המפורס יתב' שהם היצורים פנלי מועים פנעיים כיור אור ובורא חושך ועשה כללותו וכו' כחומר למעלה סימן ג', ורחמם לשמיהו בקדומה, וכפרס אל החלויות בשם המפורס אשר דברה לאמר ול הגופים נפעלים לרעו וממסריים בדבורו וכו', ואין לומר מהו ה' לבורא והפילוסוף מרחיק אותה ממנו, והלאים דבריו לריחה מורה על חסרון צעליה כדבר הפילוסוף סימן ה', אש אל על דרך העברה או על דרך הקיבוז כמוכר שמה. והה בלי ספק

ן אמר החבר כבר קרבנו אל ההצלה אם לא יטעון עלינו ביותר מהחפץ. נאמר לו, אתה הפילוסוף מה הדבר אשר שם אצלך השמים סובבים תמיד והגלגל

קול יהודה

אוצר נחמד

ן כבר קרבנו אל ההצלה. לא כמו שעלה על דעתך כי קצויים החפץ סומרה כל הטיבנים הקדושים בניו סמדות, אבל כבר אמת נתקבנו להיוטנו נולדים מן הקצויות אם לא נבאר עליה רק עשה זו של החפץ: אמה הפילוסוף וכו'. הנה בראש סימן א' מתמחר א' תחילת דברי הפילוסוף הללו רעה כלומר אין אלא הכוונה רצון ולא נשאל כי הוא נעלה מכל המעשים, ולא זו מטעם עד שכתב בחידושי העולם ושל המעשים והפעולות וטולות כעשה או נמקדס וכל נמשך אחר הטעות בגללים והסוככים, וכבר יבאר לו הכנה חידוש העולם במחמור א' סימון מדע עד סימן ס"ט עד סהודה לו הכוזרי. אך עדיין היה רצון עתה הפילוסוף תקצת בניו הכוזרי בדרך החפץ והרצון, בתשבו שכלם כל הטעמים הנעשים בעולם השלל נמשכים אחר הטעות בגללים בלבד או כעשה או נמקדס, ובאילו יהיה הפילוסוף סוכ סוכר ככוזרי מודה בחידושי העולם ועדין אינו מודה כי הכל נמשך אחר הרצון: מה הדבר אשר שם אצלך השמיים. כלומר מחמור שמה מרחוק החפץ ותאמר שכל נמשך אחר הטעות השמים והגלגלים הלא נחמד לו והמעשים עכשיו מה הדבר אשר שם אותם ה' הועלת והאריך הוא כפי היותו הפעולותיהם וכמו שמהל והלך, וע"כ שחמור כי בראש ס' נעשו, ומכ"ל לא נבאר את ס' עשה בשמים ובאלף. ובתחבטי סימן ג' האריך בניגודו וס וכל חפץ הקולור ובדרך כלל: השמיים סובבים תמיד. הם שמונת הגלגלים מלבד גלגל העליון הקרוב לגלגל היומי שמונת הסוככים, והם סובבים כוכבי לכת שהם ש"ס חכ"ל וגלגל המולדת של כל הסוככים. קיימים. וכל אלו הגלגלים כל אחד סוכ לדרוכו בתנועתו המיוחדת לו וכולם תנועתם לך מורה מלבד גלגל היומי אשר יתנועע לך מערב ומזרח ככה כל הגלגלים שבתוכם סוכ סוכ אחד סוכי הארץ ככל כ"ד

אינו עושה לך, כי החפץ אשר יחסה אל הבורא יח' הוא חפץ ממנו, ואין עשית שהצלה פעולות ממנו דומות לפעולות הנמשכות מהפך על הדבר אשר נאמר במאן ורעות וזולתם, רק הוא חפץ המלא את ידו בדברים ההם רוח מלא מלאה:

ן כבר קרבנו אל ההצלה אם לא יטעון וכו'. ל"ל קרובה יטעוני נגוד וזדקת דברי להגות אם לא תאמר על דברי נגוד וזולתי מד הפענה היתה שחמור שמהיה נולד מכל המדות וכו' מה יעילך וכו': נאמר לו אמה הפילוסוף וכו'. הן הן הדברים שחמור בתחבטי ס' ג', והח"כ חייב חפץ האלהים והחמור סוכו הגלגל העליון אשר סוכו לפס בכל כ"ד טעות ויסבב עמו כל הגלגלים בשמורדו שבו כהיוני הוא אשר היה בחלל גלגל היתה שמיים כפי תנועות הגלגל וכו'. עוד שם סימן ד' אבל הכוונה יבואם יהודות נחמה בהכרד ע"ס מעלה וכו'. ותחבטי כונה שם כי ערידה הדברים בשמורה מיוחדת עמית הכרית הפילוסופים יהודות במחן הכוונה ובי חין הדברים מתמחדים במקרה. וכן נזכר שם בשם הכוזרי סימן ז' באמרו ואי חדבר עמו על הגלגל העליון עמו מה הוא שניגלגלה היתה הדבר הוא במקרה אם לא, ואחר כך אדבר עמו בערכים והגלגלים הם עד חין חכליה מרוב, וזאתו רואים זורוח האמחים והחיים י' להם חכליה עליהם חין להוסיף ותחס חין לגרוע, והיה ראי עשההשנה עם חדות הערכים זורוח ותחמנה אחרת, ככל'. אולם אמה המעיין הכה נא יך בחוקך ותקשש כל חדרי עמן על שחובה החבר בזה אם חומה היא לזון חפץ לחפץ וכן רצון לרצון, כי י' חפץ ורצון שהוא הפך המקרה והוא מה שיוכרת הפילוסוף יהודות כי כמו שזויר דברי החבר והכוזרי אשר זכרנו. וכך הם דברי המורה שפי' ס' ב' באמרו אריסטוס יבאר שהענינים הפנטיים כלם אינם נולדים במקרה וכו'. וככה שם כי הפילוסוף חמור שהוא יח' רצה במה שהחמייר ממנו ושמה זו והנה וז"ל שירצה הלוטו וכו', ע"כ. והמשיל לו לזרם של אחרת רוצה להיות ככל עינים וידיים ושמה בזה והנה זו וז"ל שירצה הלוטו. ואפשר עוד להבין ממלה חפץ ורצון דבר יותר מזה, לא לבד על חפץ המקרה, אבל ג"כ על כוונה לדבר כרס היותו, וזה מורה על הסרון החמוין, כדבר הפילוסוף בראשון סימן א', והוא דבר המורה שפרקו המכר באמרו אלא דבריו המכונים אלא שלא היה זה הליש בעל ידים וטעמים בכונה ממנו והיחידות לזה החבר וללו הפעולות. ואין ענין הכוונה וענין ההיחידות אלא בענין בליה נמאל ואפשר מליאיותו כמו שיסוין וייוחד ואפשר שלא ימאל כן וכו', ע"כ מדבריו. וז"ל הפילוסוף ישים לו מקום אשר ינוס שמה לאמר לא ראי זה כראי זה, לא הרי החפץ אשר הכרתיה העיון יהודות זו, כהרי החפץ אשר נקשה ליהם לו יח' לעיני הדבור והמכנה, כי זה ח"א הלוטו והוא בליה מורה על הסרון בעליו ועל כן על ארחיקוקו, וזה אפשר חלוטו ומורה על הסרון בעליו על כל אדחיהו שבהי ידים. והנה להיות שם חפץ ורצון מן השמות שהשמות יחין לנפק ולדגל בו המוראה אהם אל ורואה, ואולם המחמור היה שחיי רוקד כנדוד למען לא יוכלו אויביו ליגע בו לרעה, אינו יכול ליגע בו מטוב טעם הרב המורס בשם ס' י"ח וכן זו והלכה כאשר בזה אל כעול דעת הקדמות מד ההתחלפות הרצאה בגלגלים שח"א לתם לו עליה עד שיהיה זה על סדר הנחה קאחס תקאחס, והוא המורה אלאו על כונה מכיון בחפץ פשוט. חזר שם ג"כ שחמור תלפיש אשר לא ידעו ע"ס הקדמות, והאריך על אדווקס הרלג"ל נעשי מעשה אלה מחמוחיו ס' ה', כי הנה דברי החבר לא יסכלוהו להיות הפעם הוא ויודחו על ההתחלפות, ואפשר של חזר מכוהלי דבריו ניכר סיומו מונה על הסדר, באמרו מה הדבר אשר שם אלאם השמים סובבים תמיד וכו' יחס סדר הכל וכו'. רק

והגלגל העליון נושא הכל ואין מקום לו, ואין נשיה בתנועתו, וכדור הארץ סובב עומד באמצעותו מבלי נשיה ולא סבה, ושם סדר הכל על מה שהוא עליו מהכמות והאיכות

קול יהודה

אם נאמר שציון אל הסודר המסודר על בלי סדר, ורבי זה לשון שאין רוח חכמים עומה היטב. על כן למרמי אפשה לו עזר כנגדו ויחיה עומה ממולה ספור קדש על זה הדרך. הן הסדר הזה הנראה דבר כזה מורה על מסדר, והמסדר הוא מסדר לחכמה, כי זה הוא ענינו של סדר להיות החלקים מסודרים צ לחכמה מה, והמסדר לחכמה האות לו האות ל' אליו, ומה שהוא בכוונה מכין יחייב היותו מחדש בחסן פשוט, וכמו שכתב המורה בשני פרק כ', ועוד כתב בשלישי כ' י' דע כי מן הגדולה שגדלוה על חדות העולם למי שמורה על האמת הוא מה שימחדש עליו והמחדש נמשך למי שפניו עמוס מהם חכמה אחד וזהו חפני זה, והיא ראייה על כונה מתיין ולא יצויר כונה רק עם החחדשות מחדש, ע"כ. ועל זה אדני הרשב"י אבדעו במופתיו המובאים על חדות העולם בשני המספר מלחמותיו ס' ו' ח' כי על הלום ברוב עיני וברוב דברים אשר לא יתאם ליכתב כלן לעולם אריכותם. ויקרבו דברי החכם ספורנו לזה באמרו ס' וחתמן, זה הסדר המוחש ויורה על הסך דעות המוחש, כי אמתם יורה בהכרח שיש ליהוה ממש מסדר לחכמה מתיין מלחמו אשר המלאים לסדרם למשן יתכן חכמה מלאותם וסדרם, כי לא יהיה זה זה במקרה בלי ספק, ע"כ. ועוד יבא משני זה בחמישי סימן ג'. ובכן יוכיח החבר על פני הפילוסוף שגם הוא יתן צדונו צדחים ועולות ושיעור לה' אלהיו להדוהו בחסדו הפשוט, כי על הפך המקרה לברו מתע נקח ראייה ג"כ על החסן אשר בקשמו מלד הסדר אשר לא יוכל הפילוסוף להכחישו. הא למה זה דומה למה שכתב בעל דרך האמת במחמתו כראשון על ראייה החדות בחסדו, ועוד נבא למיני חיובו אשר

אוצר נחמד והגלגל העליון הוא הגלגל השמישי הנקרא גלגל היום: נושא הכל. כי בגלגלים סגורים חמום הוא טעם בכלל לכל הגופים והגויות שבעולם: ואין מקום לו. ולומר אין לגלגל הזה מקום שום גשם או גוף יהיה סובב אליו, ויהיה זה הגלגל סובב עליו כמו שהוא בכל הגופים שבעולם שאין להן דבר שאין לו מקום, אבל בגלגל הזה הוא סובב הכל ואין סובל אליו רק רוח ס' מחזיק על מצב כל יתום: ואין נשיה בתנועתו. ונעטוה חמדי בדרך ישר ממורה למרוב שום וצמי קוטבי קצוים אחד דרום וצפון למען, ועל אלו הנקודות סובב והולך עם כל הגלגלים אשר פתחו סיבוב אחד שלם בכל כ"ד שעות. ובסוככים שגלגל חלואה מהטועשים על ידו סיבב הארץ במרחב שזה חמדי למשן או לדרום, והסוככים שם ע"מ הם חמדי נאמן במרחק האחד, וכן הדרומיים: וכדור הארץ סובב עומד באמצעותו. הארץ אף היא כמין כדור אלום תלוי ועומדה בחלואה כמרה סוף הנקודת האמצעית של העגולה וכל הקוים סיואלים משם אל הפסוקים הם שוים, והארץ נעזק בגלגלים קהנם מחד כמו נקודת המרכז נעזק העיגול שאין לו מדה כלל. וכן הארץ אין לה שום שיעור נרגש נעזק גלגל החלואה על כי נעזק בגלגל העליון, וזה ספיק משרשי הקדמונים שאמרו שכל דבר סובב א"א בהכרח מכלו דבר קיים סביבו פסיה הטועם, ובמ"ח הרמב"ם במורה נ"ב ח"ב, וזו אמתה כי הארץ נעומדה עומדה קיימת ועליו סובב בגלגלים: מבלי נשיה. אינה נטוה ממרכזה, כענין שנאמר ידך ארץ על מכוניו כל פתוח עולם ועד: ולא סבה. אין לה סבוב ארצו על מרכזה וצ"ל שום סבוב, לאפוקי מדעת האומר שארץ סובבת כמו שיהיה האחרונים סיים, וכבר יספח הדעת הלאה לפנאים צימי קדמוני הקדמונים והקדמונים דור ארבע השתי ידים. ויסודת מלאון סבו יאין והקטוה: ושם סוד החבל וכו'. והפסוק והאמתים ושאר עניני העולם ומלאו: על מה שהוא עליו. כלומר כפי שהוא נראה ונרגש בחשיש: סובבות והאיכות. שיעור היחידות ומרכ

שואו יח' כב"ח ביכלה וככה למה האנבלה הנוטה הגרם השמימי אשר ימעהו ס"י בכוה הנב"ל א"ל שהשלים כב"ד שעות וללל זה המספר מהזמן יוגבל כמו. ולא יאמרו כי זה לקוים המלאות שלם סיהה יותר מרכה יסוד העולם ויחבר מהתעטפה השורפת, ח"כ סיהה ההגבלה הזאת שגלגלם מנביל לא על דל חייבו, אבל בכוונה מתיין לחכמה קוים המלאות. וזהו מראה הרצון לא השפעת חיוב, ע"כ. ולא בזה לרזן ולומר מ"ח כן שיוכרח הפילוסוף להודות בחסן, אף על יוכרח בזה, אף מכל להמלט מן הדווי והמספרן שגורו ע"ז חסן כמוזכר בדברי הפילוסוף הראשונים. כבר הטייע החבר אדניו בזה בחמישי סוף סימן י"ח באמרו שאלהים חסן, כי כל הבנה ממנו באפשר שיבא הטבו לו העדרו או קודם העת אשר בו או אחריו ויכלתו על צמי העיניים שבו. והוא כן עוד חלפו יח' קדמוני נאוח למדשו לא יתחדש עליו דבר ולא ישמנה מאלל ו-י, והנה גם הוא יסתלק ע"ד הספק ע"ד המורה בשלישי פרק כ', וכבר כתבנו בראשון סימן א'. גם ע"כ החובי למשפט דברי החבר, ולסם לא אפוא מי הוא האד ייבאל יי בוטוח הרעיה בבעביר קול סודו על פניו נגילה ונשמחה זו ונכרכהו גם ברוך יהיה. אך אם לא תגיע ידו זה, ולקח הוא ותכסו את הקרוב אל ביהמו אשר למראה עיניו שפסנו, עד יחדש עובו אשר יאמר כי הוא זה רלח וקדש, ולא יתן מפני חסד עוליה: ואמרו נושא הכל ואין מקום לו. ראה בו שהוא סובב כל יתר הגלגלים והוא אינו כלל ועבל בחסן להאמת, על בלי היות הולל לו שום דבר יקופהו, עם סיהו שסבר יתסו לו מקום דמקרה והוא העולם אשר יתגלגל סביבו לא יזוז בכללותו ממנו: ואין נשיה בתנועתו. רק הוא לעולם על סדר אחד שזה בלתי נטוה לפתן ולכאן: מבלי נשיה ולא סבה. שאינו יוצא חוץ לחמומו רק הוא חמדי באמצע ותם הוא נח בלי שום מדעד או סבוב, כי הארץ לעולם עומדה לסבול עליה חסבה הגלגלים

האיכות והתמונות, ולא תוכל להמלט מהדות כדבר ההוא, כי לא בראו הדברים את עצמם ולא קצתם את קצתם. והדבר ההוא, שם האוויר מצטייר בשמע בשורת הדברים, ושם המכתב מצטייר חרות בלוחות, קרא אותו אתה הפין או 'דבר' (כ"א) דבור) או כאשר תרצה:

ז **אמר הכוזרי** כבר התבאר לי סוד המדות 'ונתגלה' (כ"א ונתגלה) לי הבנת ענין כבוד ה' ומלאכות ה' ושכינה, ושהם שמות נופלים על דברים נראים אצל הנביאים

קול יהודה

אצור נחמד

וכל הסדר הזה אין עמו מקום למקרה כמזכיר. והשמים זכרון האורות העלמיות בדבריו עם היומן הספנה והראיה עד המיתוסים הכל אל התקרה כמו שזכרו, כי ראה להזכיר מה שגלה לעיני רואים אשר ממנו נכיר ונדע אמתה האורה אשר לא נוכל לראות אלא פניה כי אם על ידי ראיית חמורים, שם כמותו איכותו והמוטו של דבר. ודברים אלו בלבוש נכבדו דומים מאוד למאמר ה' לריוז (סימן ל"ח) מי זה מחשיך עשה גמלין וכן דעה, אשר לא עבד הל"ך ומשאלך והודיעני, חיפה היית ציפדי לכן גבד אם ידעת בינה, מי שם ממדיה כי מדע או מי נטה עליה קו, על מה אדנית הטבעו או מי ירה אבן פתחה, בן יחד כוכבי בקו ויריעו כל בני אליהם וגו'. הנה קרא מחשיך עשה ליתום הדברים אל המקרה כי הוא מחשיך ענה הפועל בחרמה ועשה יחיבו הכל אל הכוזרי. ואמר מי שם ממדיה, על הכחות הוחמת בדברים מדע האורות והכמות והאיכות והתמונות. או מי נטה עליה קו, אשר זה על הגלגלים. על מה אדנית הטבעו, קול ה' על המים אשר הארץ משקעת בהם, ש"ח המעבור כי הוא על ימים ספדה. או מי ירה אבן פתחה, הוא על מרכז הארץ הנקרא אבן שחיה שמונה השפחה העולם, וכאמרו (שם כ"ז) טולה הארץ על בלימה. ואמר בן יחד כוכבי בקו, על הכוכבים הקבועים בגלגלים. ויריעו כל בני אליהם, על מלאכי עולין. הנה אלה הכתובים אלה קפה ביאורם ראש מחוך דברי אלה המעטים, וכלו תראה בהבנת דבר מדברי כי הנחמי לך פתחה בחוך שדי, לך חזק וקפה ויהי אלהים עמך:

זה אל זה, וכן ישוער כל אחד מסיפורות ככל מורכב, ואיכות סיפורות והמורכבים טבעו הם והקר והיוכב והלחות הכל בסדר מוגבל כפי זורך הסויה: והתמונות. כל נכרה כראו ספ"ו על תמונה סוחר נכנס שלשום נקום מינו מהם האיברים והאידיים וכפי הדרך לו אשר לא ידעו הסכל מלהפאל על פליחות חיקום, כעודד להנמיט הטבע: ולא תוכל להמלט וכו'. אלה תענה בהכרח ותודיע כי הכל נכרה כסדר גלגל כמותו מכין ולא נלכו במקרה, כי הטקס לא יתמיד ולא ילא ממנו טעמים על סדר ישר ומוגבל: כי לא בראו הדברים את עצמם. אחר שחנן חודש כי כל הדברים מחודשים נכרלים כהכמה נעלמה, וזו הוא זה שנראים ללא כל כראו אה עמם, כי מושל כלשון הוא שאין דבר עושה אה עמו, ואין הכל בעולם שיכחש זה: ולא קצתם את קצתם. כאילו תאמר ד"מ השמים כראו אה הארץ, א"כ השמים מי בראם, ועכ"ל שחודש שאין אבשמים נכרלים לנג הם סבורים מי אכל הם פולם נכרלים, ויש מי שנראים שאינו גשם ולא דמות אבשם אך רוחני עולה מכל הנכרלים והוא אשר כביד וראה וחקר לעשות השמים ככחו ולספין מכל בחמטו, ואך סיה זה נולד שכן ראה או גזר או תפן, קח לך אחד משלושת האלו אשר נב"ט תענה עד בריאת עולם ונגלגל הדברים מול טענה הפתן אשר אלה חוץ כלפי עמוד סר סייני בשמיטת הדברות ובהיות הלוותם: והדבר ההוא. כאלו כמו זה: שם האוויר מצטייר. סקד על האוויר להטעווע והתקשר כאילו ירד עניו קול דברים בלחיות וחיבות אלו על עשרת הדברים, ככדי שיעוד הדברים אל קבל עדה ישראל: ושם המכתב מצטייר חרות בלוחות. כמו כן נפתלו אבני הלוותם ונקבוע לתקרים רעים כפי שטחם כעזר לחיות וחיבות של עשרת הדברים חרות בלוחות: קרא אותו אתה רחפין ר"ל שם סיות שדורי אין לתאר כונת הכותב בלבן בני אדם, אך שאלו לנג לדבר ולתאר אותו בענין אשר לכן אמר לו לא ותפן לך מלה איך תקרה זה חסן או דבר ודובר, כי הכל שם כסודא גשמיות לפי הטעם גסק לבלון כ"א, ומורה על ענין רוחני גלגל לפי עומק עיון האמיתי:

ז **אמר הכוזרי** כבר התבאר לי סוד המדות וכו'. סיס סוס גלויים ממחשכתי הרפת טענות המדות מוכרזי

בראש השלחן הסו: ונתגלה לי וכו'. מחון נגלול דבריך נתגלה לי הבנת כבוד ה' מי הוא זה שמהם טעמים נאמר עליו ככבוד החומר גשמי כמו ומראה כבוד ה' כלא אובלח כראש סר לעיני בני ישראל, וכן וכבוד ה' נראה בענין, וזולתם סרבה הם שמורה כבוד ה' והשם בראיה אחוזה ונגבל במקום מה שאין הדין טוון בדברים והתמיים אף כי כפי עמון: עמון: ומלאכות ה'. שגורו ה' כהקדשים מלאכים ומאלו ככתובים איך שסיו ונראים לבני אדם ונבשפעתם הכתובים שסיו רחפין אחים נכרלים גשמיות בעינים עמם, כמו המלך שראתה הגר שפתח שרס וכמו המלך שראו מנוח וגדשון בן יואל כמכר (בשופטים י"ג), של אלו לא היו נבואים, ולא יתכן דרך המתקדים אשר יאמרו לפי דרכם ביעולו כמו שסיה מנכרה הכניאה (כ"א), ושכחתי בחוך בני ישראל (שם כ"א), והכנס כללו מתקרא, וכן וכו' שזכן בליון (יואל ד'), וזה מראה כאילו ח"ו סבורה תתפן במקום ולו מקרי גשמיות כנאמר עליו שכן במקום פלוני והלא כל העולמות לא יוכלו לנסו. ובדרך העברה אמרו חו"ל הקד"ם קוממו של עולם אין העולם מקומו: ושהם שמות. כבוד ה', ומלאך ה', ושכינת ה', הכל לא נאמר על עולם הכותב יח: על דברים נראים אצל הנביאים. הם טעמים בראש ספ"ו כדי להראות כבודו על ידם אל הנביאים. ולא תתנין בזה אל הנביאים בל"י

הנביאים, כמו "שאמר" (ל' שנאמר, או שתאמר) עמוד ענן ואש אוכלת ועב וערפל ואש וזונה, ואשר נאמר על האור בבקר ובערב וביום המעונן כי האור ניצוץ מן השמש

איצר נחמר

קול יהודה

כתובת שמה, כי כבר מלא כרמו מעדי חכמה המורה וכמו שכתבנו סימן א'. וממה שזכר שם הכתר הגשם הדק הרוחני הנקרא חללו רוח הקדש האזרחה הרוחניות מנשירות ממש, עם היות שלל זר או כי אם בכבוד ה', הסיני הטורי שיסוד הדק הוא היות חמור לכל היורים הגלגלים, ובאמרו בלאבות ה', רצה בו המלאכים כחאמר ההבר ברביעי סימן ג', ומלאכות כנוי לשליחות והמלאך יש שהיה נכבד לשמו מן הגופים היסודיים הדקים וכו'. ובמה שזכר כלן שצבינה, כוונה דעמו למה שאמר שם ההבר וחי כבוד ה' ומלאכות ה' וטכניה ה' וכו'. וכן עמוד עק ואש אוכלת אל מקומו וזרח הוא עם. ויהי דבר המורה באמרו מן הרשאל ח"ל, וכמו שאין גשם המיטות חללו הוא גשם דבור השמש, כן יאמר שאין גשם האור הנכבד, ר"ל השכינה, הוא גשם המלאכים והכונים,

כלד כי מאלו שראו מלאך ה' מי שאים נביאים כמו אפר ושטח וגדשון, וכן היה העמוד קט והאש אוכלת נראים לכל בני ישראל, אבל הכונה שגדלה לאותן שיגיעו יום יועלת עולם הצועה לגללו ורבו, ועל הכבוד והכבוד היה זה בניושים של עיקר נבואתם היותם לישר הכלל והסמוך, וכן הגר שראתה המלאך לקיים בנה ישמעאל הושיא ממנו אותה גדולה מאד, וכן מונח הוליד כנבואת המלאך כשי מה שזוהו כהגשמו אם משוון הכושיע כלל ערם בני ישראל, וכן נדשון שייע עמודה שבה המלאך אליו להשיע את ישראל מיד להשיע: עמוד ענן. וז' הולך לניסה בעמוד ענן יומם, והואר כי ענן ה' על השמש יומם ואש היות לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל המעשים: ואש אוכלת. זה שאמר ומלאש כבוד ה' כאל אוכלת וכו' לעיני בני ישראל: ועב. כע"פ סגס אכני בא אליך בעב הענן: ואש בוגר. וישאל סימן א' והוא כעין המלאך וגו' רחמי כמראה אל ונעם לו סיני כמראה

ולא גשם השכינה או עמוד הענן הנכבד הוא וכו', ע"כ. וכבר הכה הרמב"ן על דקדוק הסברה הזאה באמרו ה' ויגש על ספוק אכני ארד עמך מנחמה ח"ל, ח"ו שהיה הדבר הנקרא שכינה כבוד נכבד חוץ מהשם הנכבד יח' כאשר חשב הרב כלן ובפרקים רבים מספרו, והוא מרמז אל און פליך הולכים אם לית שכינתך מהלכת צינא, ומשה לא יתחנן בלכה עמו כבוד נכבד חוץ מהשם הנכבד יח' שכבר אמר לי הקב"ה הנה אבא לך לנצח, ולא היה מתהרהר בך. אבל היה מתהרהר בך. אמר משה ידך נא ארדי בקרבני, הדיך כען שכינתך דה' צינא. וכן הרמז לא מוכל לראות את פני, לא מוכל למחז אפי שכינת ארי לא יקיימי לוימה. ואמר ויגשון כן עזיאל בריך יקרא דה' מלאך בית שכינתה. ואם הכבוד היה יראה בו שכינתו עמם הכבוד והאמה, ויהיה כמו הרמזי נא את כבודך שפירש של הרב כן, הגה הכיור בו אמר וזיכה שכינתה ולא יאמר שהוא כבוד נכבד כדעתו של הרב כמסוק וכבוד ה' מלא אל המשכן וחולו, אך יקבעו בו בנך, והמבדך והמתפלל לכבוד נכבד ע"כ. ובדברי רשומיו דברים רבים יורו על שם השכינה שהוא האל יח', אבל הענינים האלה לאוקולוס ויומן כן עזיאל דברים ידועים בקבלה ובודס לידועים חן וכו', עכ"ל. חולם החבר הרבה זכאיו על פי שפתו להשיע על ככה באמרו ברביעי סימן ב' כי השם הנכבד באל"ף דל"ה ש"ן יו"ד הוא גשמו אליו יח', כי הרמז הוא לזד מבחני זד, כי יש שימחו אל הדברים הגשמיים מאלו המשמים לו שמתן ראשון כשבר ירמו אל השכל ויאמרו שהוא כלל או בחמו ויאמרו השכל הוא לו השכל הגוה ואין הרמז באמה אל מה שאיננו נגבל במקום וכו', כן רומזים אל השמים מעני שהוא כלי משמש בחפטי גרידה מכלתי סבות אחרות המעניות וכו', ויאמר היושבי בשמים וכו', ויש שאומרים ע"כ העברה יראה שמים וכו'. וכן ברומים אל עמוד האש ועמוד הענן ומשפחהוים נכחו ואומרים כי האלהים שמה וכו'. וכן רומזים אל ארון הכבוד ואומרים עליו ארון כל הארץ וכו', עמד אמרו ובאשר יהיה הדבר זה דבר אלהי שרומזים אליו יאמר ארדי באל"ף דל"ה וכו' יו"ד חלילו הוא לומר ארדי חמו מושלי רוחם אל מה שיוגבל במקום דרך העברה וכו', ע"כ. והואסף קיום לזה במשלים ודמיונים ידרשם הדורש מן המקום שהוא אשר עם מוח עלמום דבריו ושוקה להבין ולהורות כי לא לדבר הנכבד תבין מהשבת המבדך והמתפלל כי המבדך יבדך באלהי אמן, ושומע חפלה עדי כל בשר יבא, רק שהיה הרמז אל מה שיוגבל במקום דרך העברה כאמור, וכמו שיוזכר שמה. ועוד יבא דברט שם להורות שאין ההנר מהלך בזה על כפי רוח דעת הקבלה כי נש משגלחו ממנה למחיה עיניה: כמו שאמר עמוד ענן ואש אוכלת וכו'. ר"ל כמו שאלה הם דברים נראים, ככה המכרים נראים גם המה. ואין הכונה שהיה אלו נראים לנביאים לבדם כמאוס שזכר בתהלה, כי היה זה נאמר לאמרו ברביעי סימן ג' ויש בעקבותיו מה שראותו סובלת חורו כמו הענן ואש אוכלת וכו', שם המוש העיד על הפך זה בשכבר היו עמוד הענן והאש נראים לעיני כל בני ישראל. רק ענינו שם שמה נטלים על דברים נראים ומכרים אליהם ואם היום נביאים: ובאשר נאמר על האור בבקר ובערב וביום המעונן וכו'. מהשל מטלים הוא בענין האזרות הרוחניות האלה המעניירות בחנן אלהים מיטעות זהו גשם הדק הרוחני הנקרא רוח הקדש כמדובר, וישא משלו צינאוי אור השמש כדמיונו אלל ההבר ברביעי סימן ג'. וזה כי בנבך ובערב נלאת השמש על הארץ כטוקר כהיותו קרוב אל האוסק וכן

השמש אע"פ שהיא נחרת, ונאמר שהאור והניצוץ מעצם השמש, ואינו כן אך חנופות "הנפעלות" (כ"ח הם נפעלות) בנחתם ויאירו בהם :

אמר

קול הודרה

אוצר נחמד

בשקיעה בערב האדים העולים מן הארץ מהקים בלגג המה ומושיגים יעלוה שלל יגיעו אליה יאיר ומתולתמים כאשר הם בעצמם, רק האדים אשר יבדילו ביום לבין לראתו כפי החלק מנצב כחומם ואיכותם בעצירות ודקות יאטיירו מהם פסם לדמות גוון אחד, ופסם לדמות גוון אחר. והאור הוא הממשך אליה בצלמיותם אינו יטוץ השמש כאשר יחשב: אך הנופות וכו'. ר"ל האדים הם נפעלות בנחת היעוץ והשמש שקדם זכרם ויאירו בהם. וכן הדיו ביום השקוע כי האד אשר פרצו עליו עמו ממחלק לכמה גוונים כפי איכות דקותו ועכירותו. וטעום המתהבה בכל אלה הוא צמה שהחשוב אור השמש בעל גוונים ותהליף את משפחתו עשרה מונים, ואין החלק הוא אחריו מזה החצר שגושם בו היעוץ הוא, כי על ידי עגינה זו מתרחם היעוץ בלבוש מצייר הבה הוא לו כמות עינים בעל גוונים תמונה לנגד עיניו, וזהו עיני הקשת המתרה בעק אשר על ארבע עליו כמבואר בס' אורות עליונות הארבעים. היה כה משפטו של היעוץ האלה אל מול פני הנשם הרק הנושא ב"ל הקרם רוח הקדש, כי הנשם היה נפעל בנחתו ויאור בו, ובין יאירי לנחת פנים הוא מראה כבוד ה' לא שיהנה יעוץ ית' מזה עלמו. וכמאמר החבר ברבינו סימן ז' על כיוצא בזה ורבי המדות והעלם אחד בעבור התחלפות הדבר המקבל בהתחלפות היעוץ והנשם אחד וכו'. ומדומה לו שאל המשל היה עלמו כיון יחוקלל בחמרי סימן ז' ואשר כעין המשל וכו' ראיתי במראה אש וזונה לו סביב כמראה הקשת אשר יהיה בעין בודד ה' הנשם כן מראה הנשם סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ואלהא וחפול על פני וכו'. והמורה גם הוא לקח הרמז בשליש פ' ז' על מראה אלהים המלשיירות נפש הניצוץ המוכנה לנבואה מחזר היעוץ האלהי לרומת התמונות הקשת בעין. וקצוב לזה מה שכתב בעל הפקדים מאמר ב' ס' ז' כ"ס. ומדברי החבר אהה למד כי רעיונו של אדם על משפטו מליקן שיהיה האור ניצוץ מן השמש, ואין זו אש וגם נבדק ברק היעוץ ההכביק בגופות הנפעלות בנחת היעוץ והשמש ויאירו בהם כאמור. ועוד לב אדם ישכוב שהאור והניצוץ הם מעצם עלמו והאור הנמשך מן היעוץ אינו היעוץ כמו שכתבו, ולהארות מן בלגגו כי אור המראה הרותומות שקדם זכרם אינו היעוץ האלהי בעצמו וכ"ש שאינו עצמו ית' אשר ממנו ימשך היעוץ, רק הוא אור אלהי כי יהל בגופות הרותומות הבה. ויהיכרו אליו ית' בחמרי כבוד ה' וכו' כאמור. ומה שאמר אע"פ שהיא נחרת אינו סוקר אמרו ברבינו סימן ז' חה הפלם הראוה על עצם חומו מלני על הענן והאדים, וכו' טענה וכו'.

מראה הקשת אשר יהיה בעין כיום הנשם כן מראה הנשם כיבד הוא מראה דמות כבוד ה' ואלהא וחפול על פני, אך כל אלו היו גושות נשמיים דקים אשר שכן עליו האד והשפעתו נכדי יעלה הניצוץ או וולתם מאשר יבנה ה' לנצר כולו וסם רוחם בעיניהם ממש ליעורם השפעתו שעל כולו, שליו חוקר השכל יתחוק חוש הכחות כל זמן שאין החוקר כולו האדים, וזה עיני טעמו. ולפיכך אע"פ שהמראה כיהם ע"י נשם רק ע"י לא יכלו לראות אותם רק הניצוץ וולתם מאשר עיני השם: ואשר נאמר וכו'. כדי להסביר ממש כחותי המצוייר נשמיים דקים נאמ שלנו מן השמש, ור"ל כמו שאמר על האור וכו' על האור בבוקר ובערב. הוא בעם ששמש מתחם מפייעת חמת הארץ ואלו ע"י האור אור שוטע מאיר מזה סמורה כבוקר אהם זמן קודם עלום השמש וכן בערב אשר שקיעו. וכמו שזכרנו למחמי המלודים שהוא מזה שיעוץ השמש ונכלים מן האדים שיעוץ המעולם מן הארץ וחווים להאר על הארץ, וכבר נבאר לתכמי המראות שאם יגיעו יעוץ שמש על אהם דבר מקשי בחיולן שאינם יכולים לעבור דרך שם, הם חווים והכלים ממש, כמו שאם יעליך אדם אכן כחותה נכה הוא חוזר כנגדו כי יעוץ יעוץ השמש, וכמו שבריקה אכן הכהר הוא חוזר מפיד על ויות שור, ר"ל שיעוץ אלו כחותה על ויות נבנת כי הוא חוזר על אופו קו ממש אינו טוסק אהה ואלו, ואם יגיע אל הכותל בעוקם שם יעושם כנילוחו איזו ויות עוקם, ר"ל ויות אהם, כך הוא חוזר בארבע ויות אל לנד שכנגדו, ר"ל אש נורק מזה דרום חוזר על ארבע ויות לנד לפון, וכל ויות נחלר גלמודות. ומעשה זה גם יעוץ השמש האדים שיעוץ מתחת הארץ מזה מזה וממזם האדים הם חווים והכלים כליי מערב ויורדים למתם לארץ, וכן עכבר אהר שקיעת השמש. וכבר בארנו כל העיני כספר ארבעות השמים בס' ז' מאמר ב': וביורה המעופן. ר"ל שם ביום המעופן יעוץ השמש משתכרים בעין שחתיים והקליים בלוי, כמו שיעוץ הוסיבית הנקרא (כרעון גולל) ל"א, ומתחיים האויר יעוץ, וכמו שאמר המעמי ז' בלחיים יומה לנדע כולה שמש, ומסיכה זו העינים נהלים לפעמים מאודותם ומאויים: כי האור ניצוץ מן השמש. השכל יודע שכוהר הוא סיכה שמש אע"פ שאין חוש האדם שמשם שיהי נסתה: והאמר שהאור והניצוץ מעצם השמש וכו'. וראה שר"ל ע"פ דעות הקדמוים שהיו אומרים שאין שום אור וחסו בשמש בעל, וכמו שאמר הכה"ר בנ"י כי משא בספוק לא תוכל לראות את פני, ז"ל, ואל מעלה על לבך כי יש חוס בשמש וקור לנכנס טלית האלהי כי בכריות העליונות נבדדות מן ע"ל. וכבר זכרנו דעות שאמרו שהחומר הוא האור הוא שמש מזה המקום בעבור שיש ליעוץו כח הדוחה וסם דוחים יסוד האש שמתחיים למעט אור יסוד האש הוא המחזיר ומתחם נעום: אך הגופות הנפעלות, ר"ל האדים והעינים המתקלים הסעוה: בגבהם. כשיסיו נכה יעוץ השמש הם הקליים חלקי האש הם מה שיש יעוץ השמש ומאויים חוקת האדים וממש נכילים חלקי האש ויורדים למעט להאר האויר: אמר